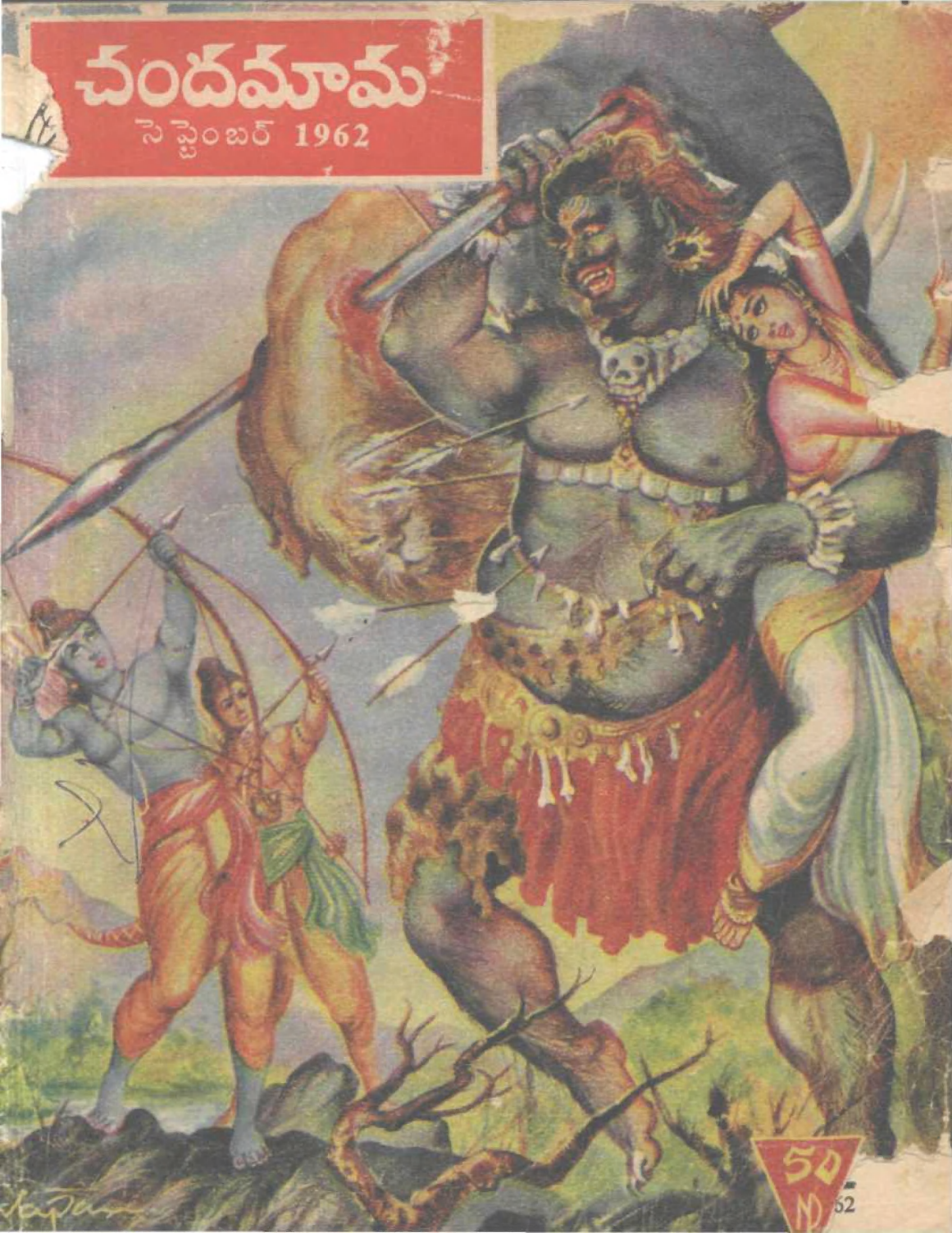

చందమామ

సెప్టెంబర్ 1962

Prasad Process

PRIVATE LIMITED,

CHANDAMAMA BUILDINGS, MADRAS - 26

..... Started in 1953 we have installed the latest types of Graphic Arts Machinery, employed the best Artists and Artisans who have been specially trained to execute the finest works for

**YOU
and
THE TRADE.....**

CALENDAR OR A CARTON..
POSTER OR A PACKAGE SLIP..
LABEL OR LETTER DESIGN..

.....**DONE SUPERBLY
IN MULTICOLOR**

Bombay Representing Office:

101, Pushpa Kunj, 16-A, Road, Church Gate, Bombay-1

PHONE: 243229

Bangalore Representative:

181, 6th cross Road, Gandhinagar, Bangalore - 9.

PHONE: 6555

బొత్తాములు - ఒకటి రు. 1/- కప్ప-బొత్తాములు జత రు. 2/-
 నెం. 203-జడ గజాలు - 2½ సైజు జత రు. 14/40;

UMA. 718.

UMA. 535.

UMA. 101.

UMA. 209.

UMA. 506.

UMA. 819.

JASMIN NECKLACE.
Rs. 25/-

UMA. 70512.

UMA. 37.

ధనము పొదుపు కొరకు

"ఉమా"

22. క్యారట బంగారు రేకు
 కవరింగు నగలనే కొనండి.

అనేక సంవత్సరములు
 మన్నికగా యుండును.

ఉమా గోల్డ్ కవరింగు వర్క్స్
 H.O. ఉమా మహల్.. మచిలీపట్టణము. ఇండియా

నెం. 705/2 జాకాలు - జత రు. 6/-;

నెం. 37 చెవిపోగులు జత రు. 2/-.

ప్రాప్రయిటర్: టి. వి. సుబ్బయ్య

మా విక్రయ శాలలు

90, చైనాబజారు రోడ్డు, మద్రాసు-1

శివాలయం వీధి, విజయవాడ

104, కామధేను బిల్డింగు, అవెన్యూ రోడ్డు, బెంగుళూరు సిటీ

చందమామ

ఈ సంచికలో కథలు - వింతలు - విశేషాలు

భారత చరిత్ర - 12	...	2	నదుద్దేశం	...	33
కుమారసంభవము	...	5	అమాయకులుపట్టిన దొంగ	...	37
రాకాసిలోయ - 15	...	9	అన్నా - చెల్లెలు - 3	...	43
నాగమణి	...	17	రామాయణం	...	49
మణిమహత్యం	...	21	ప్రపంచపు వింతలు	...	57
తప్పిపోయిన పెళ్ళి	...	29	భారతం	...	64

ఇవి గాక పోటోశిర్డికల పోటీ, మరి ఎన్నో ఆకర్షణలు.

నీద్రా

కాల్ సోడియం బోర్ ఫాస్ఫేట్
కలహారముల నివారకము, నీయోజికా, నుండి నొప్పిలు నుండి నొప్పి నివారకము

మార్గూఎస్ట్ మే

సిస్టమ్

దురదలు, మొటిమలు, స్పృటికపు మచ్చలు,
కురుపులు, గాయములు, పుండ్లు, మొ. వాటికి

గార్మెంట్ వాషింగ్ సోల్ "మార్గూ" వల్లము తయారు చేయబడు.

CS-2418-4

దక్షిణ ఇండియా ఆఫీసు : 5/149, బ్రాడ్వే, మద్రాసు-1.

మాయింటి చిన్న పిల్లలను నిలవచేసికొను అలవాటును అలవరచుకొన నీయుడు...

...వారుకూడ స్వంత పాస్ బుక్కు
లుండవలయునని సంబర పడుదురు —
ది బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్ లో,
ఒక్కొక్కరికి ఒక్కొక్కటి చొప్పున—సేవింగ్స్
బ్యాంక్ ఎక్కప్రంట్సును ఏల ఆరంభింప
రాదు?...వారు బడులలో పరీక్షలు పాసయిన
దానికి, ఇంటిలో చిన్న చిన్న వస్తువు చేసిన
దానికి, పుట్టిన రోజులకు, ఇతరములయిన
కానుకలకు—దసరూపముయిన బహుమానముల
నొసంగుదు, వారు సంపాదించిన సొమ్మును
నిలువచేసికొనునట్లుగా వారికి మీరు
ప్రోత్సాహమియుడు.

ప్రత్యేక సౌకర్యము

■ సంవత్సరమునకు మీకు 100 చెక్కులు: ఎప్పుడు కావలసిన అప్పుడు,
ఎంతసౌముఖ్యమున, ముందుగా నోటీసు నక్కరలేకుండానే తీసికొనవచ్చును—మరి,
మీరు నిలవయించిన ధనమునకు సంవత్సరమునకు 3% చక్రవృద్ధి వచ్చునుగదా.

ది బ్యాంక్ ఆఫ్ ఇండియా లిమిటెడ్

టి. డి. కన్సారా, జనరల్ మేనేజర్

0/C/98 TV

తుషార్ వంటింట్లో వుంటే ఇంట్లో అంతా ఆరోగ్యమే

తన కుటుంబంలోనివారి ఆరోగ్యం వారు తినే ఆహారం పై ఎక్కువగా ఆధారపడుతుందని వివేకి అయిన ప్రతి తల్లికి తెలుసు. వంట చేయుటకు సరైనది తుషార్ ఎ, డి, విటమినులతో ప్రశ్చిది కెక్కిన వనస్పతి అని కూడా ఆమెకు తెలుసు.

తుషార్

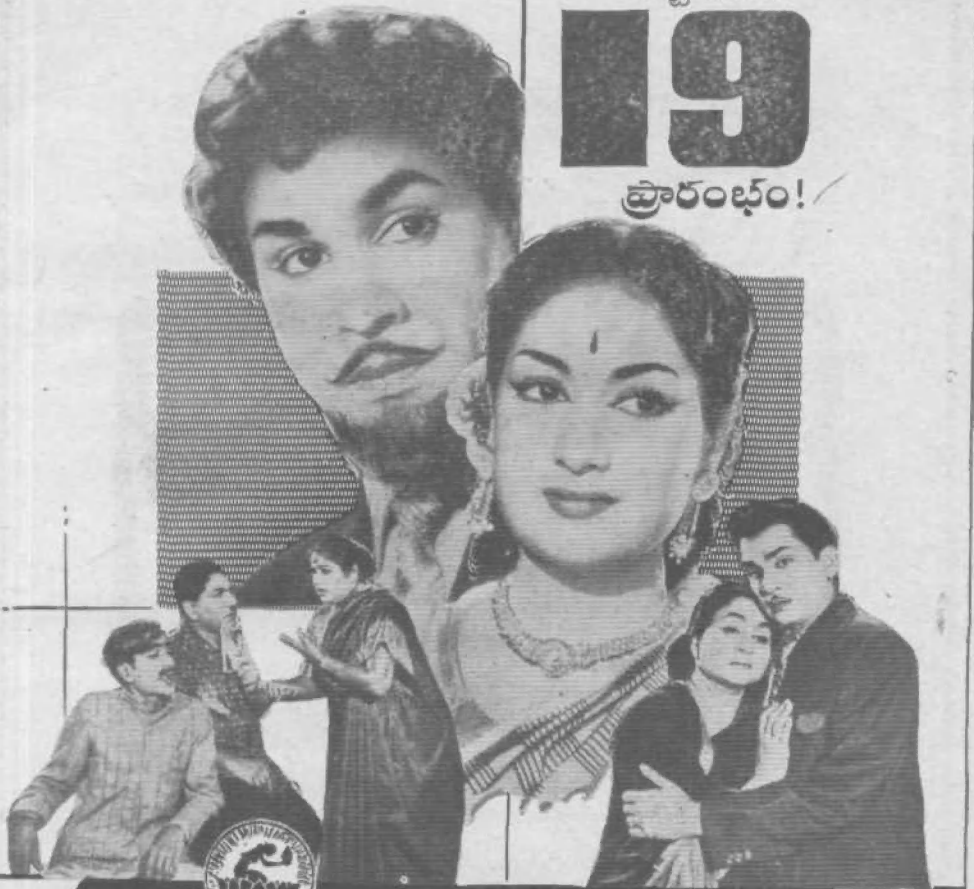
ఎ, డి, విటమినులుగల వనస్పతి
తుంగభద్ర ఇండస్ట్రీస్ లి., కర్నూలు

ASP/TI-8

సెప్టెంబరు

19

ప్రారంభం!

పద్మశ్రీ వారి

సిరిసంపదలు

నిర్మాత వి.వెంకటేశ్వర్లు.B.A + ప.పుల్లయ్య.B.A దర్శకుడు

అంబ్ర, సీడెడ్.. విజయ రిశర్చ్.. సైజాం, మైసూరు ఈస్టిండియా రిశర్చ్..

TARAKA

ఆహార లోటువల్ల
మీరు నీరసించిపోతున్నారా?

అల్బో-సాంగ్ నేపించండి

దివ్యమైనది మరియు

సామాన్య పోషక ఆహారమును పొదుపుగాను
వైజ్ఞానికంగాను విలవరచును.

టీ, కాఫీ, పాలు, గంజి, పళ్ల రసం మొదలైనవాటితో కలిపితే
ప్రతిన రుచిగలది. అల్బో-సాంగ్, శిశువులకు, ఎదిగే పిల్ల
లకు, చంటి వీర్ల - కల్లలకు, మెదడునుపయోగించే పనివారికి,
పృథ్వులకు, విలపీనతకు, రక్తహీనతకు మరియు రోగ విముక్తు
లై కోలుకుంటున్న వారికి, దివ్య
మైనవిలవర్ధక ఆహారము.

పౌడరగాను, బిల్లుగాను
బొరుకు చున్నది.

జె. అండ్ జె. డి.పేన్
హైదరాబాద్

సెన్సేషనల్ విడుదల!

కాసల్ పాడిక్స్ వారి...

నవ్వు - నేనా?

దర్శకత్వం: ఆమంచర్ల శేషగిరిరావు మాటలు-పాటలు: ఆదిత్య సంగీతం: K.V. మహదేవన్

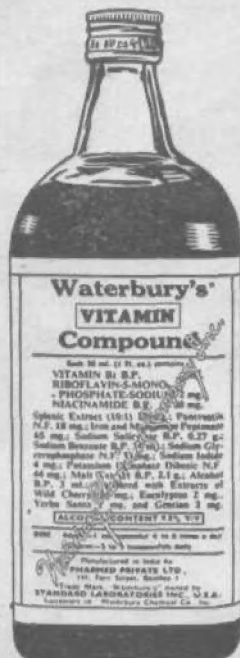
నిర్మాత:

S.భావనారాయణ
P.C.బాలకృష్ణరాజు

U-I-R-A-S-T-A

వాటర్బరీస్ విటమిన్ కాంపౌండు

ఆరోగ్యానికి శక్తి

దీనిని ఎందుకొనడాకిగల నాలుగు కారణాలు...

1. సంవత్సరమంతా, అన్ని ఋతువులలోను, వాతావరణాలలోను, ఏల్లలకూ, పెద్దలకూ ఆనందదాయకమైన, రుచికరమైన టానిక్.
2. రక్తాన్ని బలపరుస్తుంది, నరాలకు సత్వన విస్తుంది.
3. ఆకలి పుట్టించడానికి, జబ్బునుంచి తేరుకొనేవారికి ఇది మంచిది. ఆహార లోపాన్ని ఇది పూర్తి చేస్తుంది.
కోల్పోయిన ఆరోగ్యాన్ని తిరిగి సమకూర్చుకొనేటందుకు ఇది సాటిలేనిది. ఆనారోగ్యం, ఆకలిలోపం, అలసట, బలహీనం, బొతిక, మానసిక అలసట - వీటిని దూరం చేస్తుంది.
- 4.

వాటర్బరీస్ విటమిన్ కాంపౌండు

వార్నర్ - లాంబర్ట్ ఫార్మాస్యూటికల్ కంపెనీ
(మిక బాధ్యతలతో యు.ఎస్.ఎ. లో స్థాపితము)

86-77-4

బాల ప్రపంచంలో ఎల్లప్పుడూ
వినిపించే మాట న్యూట్రీన్

న్యూట్రీన్ కన్వెక్షనరీ కంపెనీ
ప్రైవేట్ లిమిటెడ్,
చిత్తూరు, ఆంధ్రప్రదేశ్.

పాఠశాల తల్లి

సెప్టెంబర్ 1962

“రాకానిలోయ” సీరియల్ చదివిన తరువాత కూడ
మళ్ళీ మళ్ళీ చదవా లనివిస్తుంది. “నిలబెట్టిన
కాపురం,” “కృతాకృతుడు,” “పచ్చి మోసం,”
“పుణ్యం, పాపం,” “అన్నా, వెల్లెలు”—ఈ
కథలు నన్ను యొంతో ఆకర్షించినవి.

—పి. అనందరావు, హైదరాబాదు

రామాయణము చాలా అద్భుతంగా యున్నది.
“అన్నా—వెల్లెలు” సీరియల్ కూడ చాలా
బాగుగానున్నది.

—బరాటం మిన్నారావు, గుడూరి

కథలు అన్నియును బాగున్నవి, “నిలబెట్టిన
కాపురం” చాలా బాగుంది. “పచ్చి మోసం”
కూడా బాగుంది. “కృతాకృతుడు” అంత
బాగులేదు.

—కె. నారాయణమూర్తి, బరంపురం

శ్రీ వెంకటేశ్వరుని మహాత్మ్యం వల్ల ప్రతి నెల
అద్భుత కథల మాసపత్రిక “చందమామ”
చదువు అవ్యష్టము కల్గినది.

—ఎస్. సత్యనారాయణ, కణేకల్లు

మా ఈ “చందమామ” వచ్చినతోడనే నిరుత్సాహ
మును, ఆతురతను పోగొట్టి అనందము ను
కల్గించుతుంది.

—పి. డి. హన్మంతరావు, హైదరాబాద్

ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్యగారి “కుమార పంథపము” చాలా బావుంది. “రాకాసిలోయ” చందమామకు వన్నె తెచ్చినదనుట అతిశయోక్తి కాదు. రచయితలకు మా అభినందనములు.

—పువ్వాడ వెంకటేశ్వర్లు, కంకిపాటి రవింద్రనాథతాగూర్, బాపట్ల

“వచ్చి మోసం” అనే కథ ఏమి బాగాలేదు. మిగతా కథలన్నీ బాగున్నాయి. “స్నేహితులు” హాస్యం బావుంది.

—సి. వి. సుబ్బారాయలు, నెల్లూరు

“అన్నా—చెల్లెలు” సీరియల్ అమోమం.

—బి. లక్ష్మీదేవి, ఉయ్యూరు

“వచ్చి మోసం” చాలా అద్భుతంగా వుంది. “నిలబెట్టిన కావరం” ఈ నెల “చందమామ”కు వన్నె తెచ్చింది.

—ఆర్. కె. క్రిష్ణమూర్తి, కుటాగుళ్ళ

ఆగస్టు నంచిక మే మనుకోసంత ఆకర్షణీయంగా తయారై, ఉద్రూతలూగించే ఉత్తమ కథలతో సర్వంగ సుందరీలాగా నింగారించుకొని మా చేతుల్లో వ్రాలింది. నంచిక ఇంత అందంగా తయారవ్వడానికి తోడ్పడిన రచయితలకు, చిత్రకారులకు మా అభినందనాలు.

—ఆర్. వి. ప్రేమకుమారి,

ఆర్. వి. నిర్మలాబాయి, సుద్రాసు

“రాకాసిలోయ”ను పాడిగిస్తారని వింటూనే నేను చాలా నవ్వించాను.

—ఎస్. వి. సుబ్బారెడ్డి, కోవెలకుంట్ల

గుండు భీమన్న గొప్పతనం సుళువుగా కనపడదు. అయినా వాడు గొప్ప గుణం కల్గిఉన్నాడు. వరోవకారి పాపన్న అలాంటివాడుకాదు. చాలా గొప్పాడు. ఏడి చేయవట్టు ఏల్ల ఏమి పుణ్యపంతురాలో కదా!

—నాగమ్మ, వేములవాడపేట

దూకవచ్చు

బ్రాష్టి ఆమలా

కేశవర్ధక్ తైలం

థాక్ హాపెక్స్ ఇండస్ట్రీస్ లిమిటెడ్ బీజింగ్-చీనా

విజయా వారి

గుండమ్మ కథ

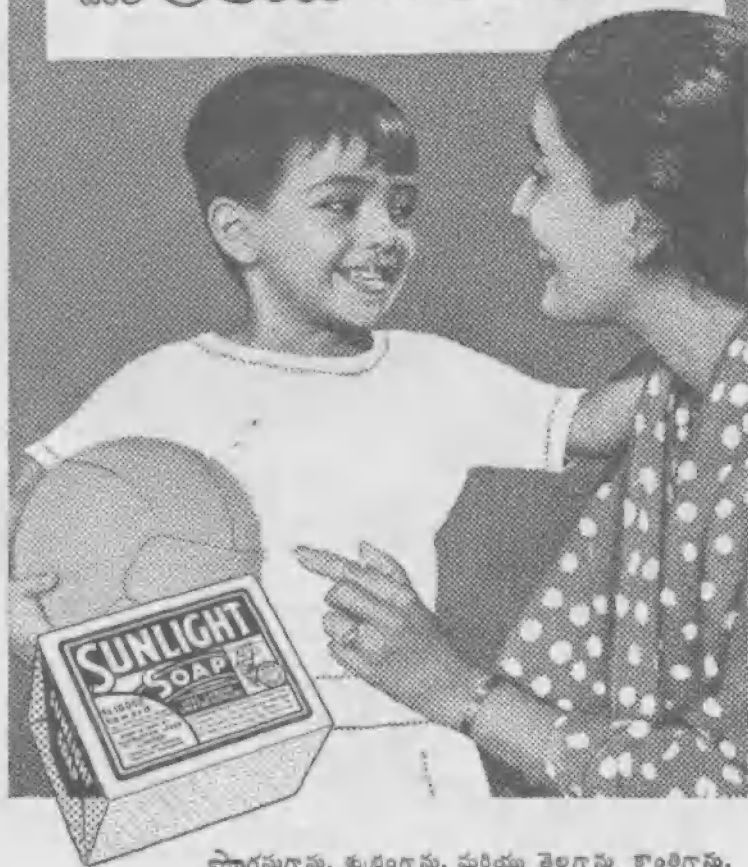
తెలిక్కు, కె. కామేశ్వరరావు, బి.ఎ.
నిర్మాతలు..... నాగిరెడ్డి ఆచార్యులు

రోజూతొడిగే దుస్తులు

సన్లైట్ వల్ల

ఎంత తెలుపుో...ఎంత కాంతియో

స్నానముగాను, కుటిరింగును, మరియు తెల్లగాను, కాంతిగాను,
పుంజవి. మీ బట్టలను పురికే సన్లైట్ గుణం ఆదే!
మీ బట్టలన్నిటిని ఇంట్లో సన్లైట్ తో పుడుకోండి.

సన్లైట్ ఉత్తమ సురగనిచ్చే కుద్దమైన సబ్బు

S. 32A-X29 TL

హిందూస్టాన్ రిసర్చ్ ఉత్పత్తి

తిరిగి స్కూలుకి...

బిన్నీ బట్టలతో
విశిష్టతకు మన్నికకు
పేరు పడ్డవి

తెన్ మెంట్ గుడ్డ

స్కూలు యూనిఫాంలకు గొనుట అందమైనది
క్రెప్

తెలుపు ప్రింట్ రంగులలో చోళిని చొక్కానను

డ్రెస్సులు టప్పురులు

తెలుపు, రంగుల లేదా కాకి, విల్లం ఎక్కడైనా

మీకు కావలసిన బిన్నీ
గుడ్డలను కంప్యూటర్ దశలతో
ఈ ప్రైవేట్ గల బిన్నీ
వ్యాపారస్థులవద్దనే కొనండి.

బకింగ్ హౌస్ & కర్టెజీ
కంపెనీ లిమిటెడ్
బిన్నీ & కంపెనీ (ప్రైవేటు)
లిమిటెడ్ వారికే

JWT-8C(SR) / Final *

చందమామ

నవంబరు సంచిక

దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక

- ★ ఎక్కువ పేజీలతో
- ★ ఆదనపు కథలతో
- ★ ఆకర్షణీయమైన రంగు రంగుల వాషి చిత్రాలతో
- ★ ముచ్చట గలిపే ముఖ చిత్రంతో ఆత్మీయత మనోహరంగా వెల్లువలు తున్నది.

★

వెల 75 న. పైసలు

★

ప్రకటనదార్లకు ఇది
మంచి తరుణం.

★

వివరములకు :

చందమామ పబ్లికేషన్స్,
పడవళని : మదరాసు-26.

మరియు
గుండె
బిళ్లలతో
రోమ్ము పడిశెము

త్వరితంగా వివరించ లడివది
గొంతు నొప్పి, రోమ్ము పడిశెము తగ్గులు,
అయినా, గొంతు మరియు గుండె బిళ్లలైన
పెప్పెతో త్వరితంగా వివరణ యగును.
పెప్పెను చిప్పించి, నొప్పిని వివరించి
క్రిమిలను వివరించే చక్కని అవినవనీ...
అందరికీ మనకర అవినవన అప్పారించు.

పెప్పె

గొంతు మరియు
గుండె బిళ్లలు

మందుల వ్యాపార
లందరి వద్దనూ
దొరకును

పి. ఇ. ఫుల్ ఫార్మ్ (ఇండియా) ప్రైవేట్ లి.

FPY-56-TEL

సోల్ ఏజెంట్లు :

దాదా & కంపెనీ,

86, నైనియప్ప చామక్ పిలి,

మదరాసు - 3

సినిమా
తారలు
మెచ్చిన

రెమి
పౌడర్

అంతరాష్ట్రీయ భృత్తిగాంచిన భారతీయ వ్యవసాయ

కమలా లక్ష్మి

హరి

మెట్టికకు పాతమైనవి

స్వాస్థ్య

నమూనాలు

వీటికారకు

వన్నెలు

నగంక

శ్రీ వెంకటేశ్వర నిల్వచరలు

శ్రీ వెంకటేశ్వర నిల్వచరలు

నీల చిహ్నమున వర్ణము

284/1, చిట్టాపేట, బెంగళూరు-2

తెలంగాణ - HOOPBANDER

MJRao

చందమామ

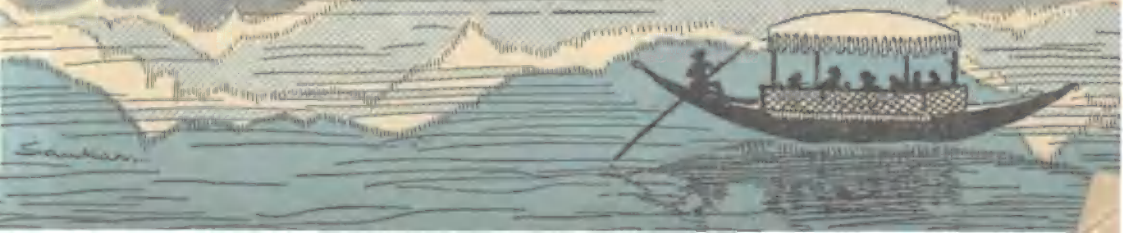
సంచాలకుడు : 'చక్ర పాణి'

మనకు మరొక స్వాతంత్ర్య దినం వచ్చింది. ఆగస్టు 15 తో మన దేశం స్వతంత్రమై పదిహేనేళ్ళయింది.

ఆగస్టు మాసంలోనే మానవ చరిత్రలో మరొక అద్భుతమైన సంఘటన జరిగింది. సోవియెట్ రష్యా వారు ఇద్దరు గగన యాత్రికులను ఒకరోజు తేడాలో ఆకాశంలోకి పంపారు. ఈ ఇద్దరు గగన యాత్రికులూ ఆకాశంలో మూడు నాలుగు రోజులు ప్రయాణించి సురక్షితంగా భూమికి దిగి వచ్చారు. మానవులు చందమామ వద్దకు చేరటానికి జరిగే ప్రయత్నంలో ఇదొక ముందడుగు. మానవులు ఆకాశ నౌకలలో చంద్రుడి చుట్టూ తిరిగి భూమికి వచ్చి చేరటమూ, చంద్రుడి పైన దిగటమూ చూడబోతున్నాం.

సంపుటి : 31 సెప్టెంబర్ 1962 సంచిక : 3

15

భారత చరిత్ర

క్రీ. శ. 646-647 లో హర్షుడు పరమ వదించాడు. ఇతని మరణానంతరం మధ్య దేశంలో ఏర్పడిన అరాజకం, 836 లో మొదటి భోజుడనే ప్రతిహారాజు పరిపాలన నాటి దాకా సాగింది. కన్యాకుబ్జం యొక్క ఘనతను కాపాడటానికి యశోవర్మలాటి రాజులు చేసిన ప్రయత్నాలు సాగలేదు. మధ్యప్రదేశం వెలవల ఉండే రాజు లందరి కళ్ళూ కన్యాకుబ్జంపైనే ఉండేవి. 10 వ శతాబ్దం దాకా ప్రతిహారులు కన్యాకుబ్జం ఘనతను కాపాడారు. చివరకు 1194 లో కన్యాకుబ్జం పతనమయింది.

హర్షుడికి కొడుకులున్నట్టు కనబడదు. అతని కుమార్తె పలభి రాజైన ధృవభటుణ్ణి పెళ్ళాడింది. హర్షుడి అనంతరం హర్షుడి కీర్తి ప్రపత్తులను ఆశించిన వారిలో ధృవభటుడి కొడుకు ధీరసేనుడనేవాడు ఒకడు. ఇతను "పరమభట్టారక మహారాజాధిరాజ

పరమేశ్వర చక్రవర్తి" అనే బిరుదు ధరించాడు.

మధ్యదేశంలో (గంగా లోయ ఎగువ ప్రాంతంలో) అదిత్యసేను డనేవాడు 672లో శక్తిమంతుడై విరాజిల్లాడు. ఇతని తండ్రి మాధవగుప్తుడు హర్షుడితో సఖ్యం గలవాడు. అదిత్యసేనుడు రాజ్యానికి వస్తూనే అశ్వమేధం చేశాడు. ఇతను మాల్య, మగధ దేశాలకు చెందిన గుప్తవంశ కాళివాడు. ఇతను తన కాలపు ప్రసిద్ధ వంశాలన్నిటితోటి వియ్యాలు నెరపాడు. తన కుమార్తెను మౌఖరి వంశంవాడైన భోగవర్మకు ఇచ్చాడు.

అదిత్యసేనుడి తరువాత మగధలో దేవగుప్తుడు, విష్ణుగుప్తుడు, జీవితగుప్తుడు అనే వారు పరిపాలించారు. కాని 8 వ శతాబ్దం ఆరంభంలో మగధ గొడుల పశమయింది. (పశ్చిమ, పశ్చిమోత్తర బెంగాలు ప్రాంతం గౌడదేశం. అక్కడివారు గొడులు. తూర్పు,

మధ్య బెంగాలు ప్రాంతం పంగదేశం.) ఈ గోడులు మగధలో ఎంతో కాలం వెలిగే అవకాశం లేకుండా కన్యాకుబ్జం తిరిగి ఉబ్బలమయింది. చంద్రపంశం వాణ్ణి చెప్పకునే యశోవర్మ అనేవాడు తన కీర్తిని దిగంతాలకు వ్యాపింపజేశాడు. ఇతని గాథలు "గౌడవహా" అనే ప్రాకృత గ్రంథంలో వాక్పతిరాజు అనే కవి రచించాడు. యశోవర్మ హర్షుడి అడుగు బాడలలో నడిచాడు; గౌడరాజుపై దండెత్తి, అతణ్ణి యుద్ధంలో చంపాడు; పంగదేశాన్ని జయించి, ధక్షిణాభి ముఖులై నర్మదా తీరం దాకా వెళ్ళాడు. తరవాత రాజపుత్రస్థానపు ఎడారి, మీదుగా తన రాజధానికి వచ్చి చేరాడు. వాక్పతిరాజు అనేవాడూ, భవభూతి ఈ యశోవర్మ ఆస్థాన కవులు. హర్షుడిలాగే ఇతనుకూడా 731లో చీనాతో రాయబార సంబంధాలు ఏర్పాటు చేసుకున్నాడు. చివరకు యశోవర్మ లలితాదిత్యుడనే కాశ్మీరు రాజుతో యుద్ధం చేసి చనిపోయాడు.

కాశ్మీరులోయ అశోక, కనిష్క్, మిహిర కుల రాజుల సామ్రాజ్యంలో ఒక ప్రాంతంగా ఉండి, 7వ శతాబ్దిలో ఒక ప్రముఖ రాజ్యంగా రూపొందింది. దుర్లభవర్తను దనేవాడు మూలపురుషుడుగా గల కార్కొట

పంశం వారు కాశ్మీరును ఏలారు. ఈ రాజ్యం చీనా చక్రవర్తికి లోబడి ఉండినట్లు కనబడుతుంది. దుర్లభవర్తనుడి మనసులు చంద్రాపీడుడూ, ముక్తాపీడ లలితాదిత్యుడూ అనేవారు చీనా చక్రవర్తి నుంచి కాశ్మీరు రాజ్యాధిపత్యం స్వీకరించారు. లలితాదిత్యుడు గొప్ప యోధుడు. ఇతను యశోవర్మను ఓడించటమేగాక టిబెటనులనూ, దర్దలనూ, తుర్కులనూ సింధు ప్రాంతంలో ఓడించి, గౌడరాజును వధించాడు. ఇతను కట్టించిన మార్తాండాలయం ప్రసిద్ధమైనది.

జయాపీడవినయాదిత్యుడనే వాడు లలితాదిత్యుడి మనసుడు. తాతగారిలాగే

గోడ, కన్యాకుబ్జ రాజులను జయించాడు. ఇతని ఆస్థానంలో కీరస్వామి, ఉద్భటుడు, దామోదరగుప్త, వామణుడు మొదలైన పండితులుండేవారు. అయితే ఇతను ప్రజలను పన్నుల భారంతో పీడించి చాలా అపనిందకు గురి అయ్యాడు. 855 లో ఈ వంశం అంతరించి, ఉత్పల వంశంవారు కాశ్మీరానికి రాజులయ్యారు.

ఉత్పలవంశ మూలపురుషుడు అపంతి పర్వ నీటి పారుదల సౌకర్యాలు విరివిగా చేశాడు. ఇతని కుమారుడు శంకరపర్వ కాశ్మీర రాజ్యాన్ని అనేక దిక్కుల విస్తరింప జేశాడు; కన్యాకుబ్జ రాజైన మొదటి భోజుడి తోనూ, ఉదభాండపుర (సింధు ప్రాంతం) రాజైన లల్లియపాహి తోనూ యుద్ధాలు చేశాడు. గుర్జీరుల నుంచి వంబాబులో కొంత ప్రాంతం లాక్కున్నాడు. ఇతను కూడా పన్నులతో ప్రజలను పీడించగా, ఇప్పటి హజారా జిల్లాలోని ఉరశగ్రామ పౌరులు

ఇతనిపై తిరగబడి చంపేశారు. కొంత కాలం పాటు ఆరాజకం చెలరేగిన ఏమ్మట కాశ్మీర బ్రాహ్మణులు కృషిచేసి యశస్కరుడనే బ్రాహ్మణుని రాజుగా చేశారు.

యశస్కరుడి సంతతి కొంతకాలం కాశ్మీరును పాలించిన మీదట పర్వగుప్తు డనే వాడు రాజయ్యాడు. పర్వగుప్తుడి కొడుకు రాజ్యానికి వచ్చాక అతని భార్య దిద్దా అనే ఆమె రాజ్యభారం తానే వహించింది. 1003 దాకా ఆమె రాజ్యం చేసి తరవాత తన కిరీటాన్ని సంగ్రామరాజు అనే వాడికి ఇచ్చింది. ఇతను లోహర వంశ స్థాపకుడు.

సంగ్రామరాజు కాలంలోనే ఘజ్ని మహమ్మద్ ఉదభాండపుర రాజ్యంపై వడ్డాడు. కాశ్మీరం నుంచి సహాయం అందినప్పటికీ ఉదభాండపురం ఓడిపోయింది. కాశ్మీర రాజ్యం ఘజ్ని మహమ్మద్ వాత వడక తప్పించుకున్నదే గాని అంతః కలహాలు దాన్ని కుంగదీశాయి.

కృష్ణార్జునసంభాషణ

ద్వితీయాశ్వాసము :

స్వాహానతి తోడ అగ్ని
వాహనమగు పాత్కేలును
ఎక్కి బయలుదేరినాడు,
హిమవంతము చేరినాడు.

ధవళగిరికి దక్షిణముగ
ప్రవహించెడు గంగానది
నీరెంతయు నిర్మలముగ
నిండి తొలుకులాడుచుండె!

ప్రక్కననే ఇసుక బయలు
బంగారపు పాలము వేలె
చూపుమేర కనిపించెను
నూర్వోదయ వేళయందు.

అలలదేలు గంగానది
జలముల మొలబంటిగ దిగి,
ముక్కు మూసికొని జ్వలనుడు
ముహూర్తము మునిగినాడు.

క్షణములోన అచటి జలము
సలసలమని శ్రాగిపోయె!
స్వాహానతి తత్తత పడి
స్నాన మాపి ఒడ్డు చేరె.

అంతలోన, "అగ్నిహోత్ర!
ఆగు మాగు," మనుచు గంగ
స్త్రీ రూపముతో వరుగున
తీరమునకు వచ్చి నిలిచె!

ఆమె యుగ్రరూపము గని
అగ్నిహోత్రు డులుకుతోడ
శిరము వంచి నిలుచుండెను,
శిఖార్థనివలె నుండెను!

పటపటమని పండ్లు కొఱికి
పలికె నపుడు గంగానది:
"అగ్నిహోత్ర! ఏమది నీ
ఆగడమ్ము మితిమీఱెను.

ఈ సదిలో నిన్నెవ్వరు
స్నానమాడుమని చెప్పిరి ?
అన్నింటిని తినువాడవు!
అంటరానివాడ ఏవు!"

అని కన్నులు బేవురింప,
అధరోష్ఠము కంపింపగ,
అగ్రహమున గంగ పలుక,
అగ్ని హోత్రు డిట్లనియెను :

"ఓ తరుణ! శాంతించుము!
నా తప్పిదమేమి లేదు;
నీ సోదరు నానతి గని
నే స్నానము సలిపి తిచట.

'ఎవరా సోదరు'డని కను
లెఱచేసి పలికె గంగ;
బ్రహ్మదేవుడని మెల్లగ
బదులు పలికె నా జ్వలనుడు.

అది విని యొక క్షణము గంగ
పెడవికొఱకి యొదించెను;
స్వాహసతి గంగ యెదుట
సాగిలపడి విలపించెను.

చెరచెరమని గంగానది
చీరచెంగు జీరాడగ,
పట్టరాని అగ్రహమున
బ్రహ్మకడకు పయనమయ్యె,

భువల్లోక, మహల్లోక,
సువల్లోకములను దాటి,
సత్యలోకమునకు వెగ
సాగిపాయె గంగానది.

సత్యలోకమందు బ్రహ్మ
సాధమెంతో సుపవిత్రము!
విప్రారిస దళములతో
ఒప్పుచున్న కతవత్రము!

రోషముతో విసవిసమని
లోనికేగు గంగను కని,
తికమకపడి దిక్పాలురు
ఒకరి నొకరు చూచుకొనిరి.

వీణనుగొని నారదముని
లోననుండి అరుచెంచుచు,
ఎదురు పడిన గంగను కని
బెదిరి పొయి నిలుచుండెను!

అడు బిడ్డ గంగానది
అగ్రహమున పచ్చుట కని,
పాట నావి వీణను గొని,
భారతి లోనికి వెళ్ళెను.

“అన్నా! ఏమని నీ వా
అగ్నికి సెలవిచ్చినావు?
చెలియలి కడు పుడుకునట్లు
సలసల క్రాగించినావు!

దివి నుండిన నన్ను నీవు
దిగద్రోసితి, పది చాలక
కడుపులోన చిచ్చుపెట్టి
కాల్చి చంపదలచినావు!”

అని పలుకుచు గంగానది
కనుల నిళ్ళు వెల్లివెడువ
వెక్కనపడి దూషించెను,
వెక్కివెక్కి దూఁఖించెను.

పద్మాసన మందు నుండి
బ్రహ్మ యపుడు దిగ్గున దిగి,
“చెల్లీ! దూఁఖంపకు—విధి
చేష్టకు దూషింపకు,” మనె.

"విధియట విధి! నీవుకాక
వేరొక విధి ఎందు గలదు?
ఇట్టి పనులు నీవుకాక
ఎవ్వరికను చేయగలరు?"

అని రోషముతోడ గంగ
కనులంతలు చేసి పలుక,
బ్రహ్మదేవు డేదార్చుచు
పలికె నిట్లు ఐతిమాలుచు:

"సోదరి! నీవలె సగ్నియు
నుపవిత్రంబైన వాడు—
ఐనగాని నీ కంటెను
అతడు శక్తికాలి కాడు.

పరమేశుని శక్తి అతని
పైనుండుట చేత నీకు
సంతాపం బింత కలిగె,
సహన శక్తి కొంత తొలగె.

అంతె కాని, నీ జలముల
అగ్నిహోత్రు డంటుకొనిన
చప్పున చల్లారి పోడె!
చయ్యన మనిబొగ్గు కాడె!

చెల్లీ! నే చెప్పినట్లు
చేయుము నీ బాధ తొలగు,
నీ క్రాగిన ఆ జలముల
నెట్టివేయు మెట్లైనను.

శరపణమను పరమ పుణ్య
సరసిలోని కా జలముల
తరలించిన మేలగు; నీ
తాపమెల్ల తొలగిపోవు."

అని విధాత తన సోదరి
కనుల నీరు గోట దుడిచి,
బుజ్జగించి వంప, నామె
పురపుర పొక్కుచు పోయెను!-(సశేషం)

రాక్షసి తోయ

15

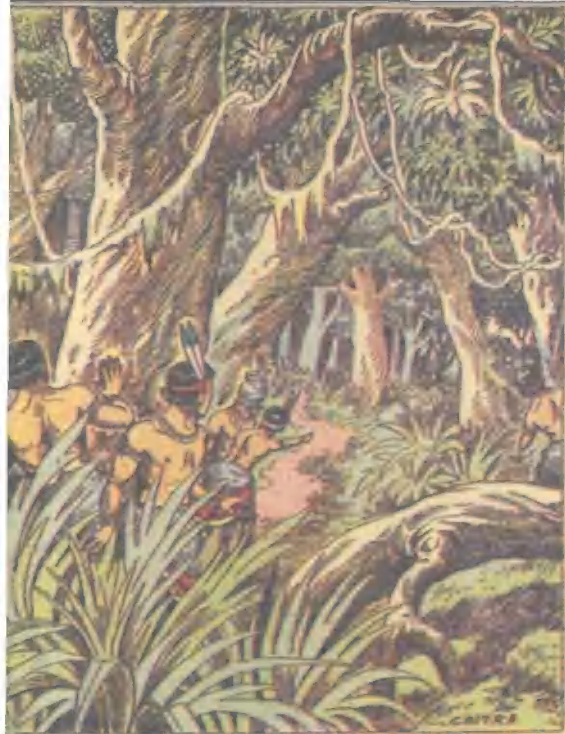
[తనకు అరణ్యంలో జరిగిన ప్రమాదాన్ని గురించి బ్రహ్మదండి మాంత్రికుడు, రాజగురువుకు వార్త పంపాడు. సేనానాయకుడు, కేశవుడూ వాళ్ళ కోసం అరణ్యమంతా గాలించేందుకు సైనికులను పంపాడు. కోయలపెద్ద, కేశవుణ్ణి, అతడి అనుచరులమీదా రాజ్య సరిహద్దులు దాటించేందుకు యిద్దరు కోయయువకుల్ని నియోగించాడు. —తరవాత]

కోయయువకుల వెంట అరణ్యంలో కొంత దూరం ప్రయాణించే సరికి, కేశవుడూ వాళ్ళకు, తాము బ్రహ్మపురరాజ్య సరిహద్దులు దాటి పారిపోవటం అంత తేలిక కాదని అర్థమైపోయింది. బ్రహ్మపుర సేనానాయకుడు పంపిన సైనికులు అరణ్య మార్గాల వెంట విచ్చలవిడిగా తిరుగుతున్నారు. అంతేకాక, అర్ధరాజ్యం వస్తుండన్న అశతో కొందరు అటవికులు కేశవుడి కోసం చెట్లూపుట్టలూ వెతుకుతున్నారు.

ఇంతమంది కనుగొని పారిపోవటం సాధ్యమా? అన్న అనుమానం ముగ్గుర్ని బాధించసాగింది.

"రాజ్యసరిహద్దులు దాటి పోయేందుకు సైనికుల కెవరికీ తెలియని రహస్యమార్గాలు మీకేమైనా తెలుసా?" అని కేశవుడి ముసలి తండ్రి, కోయయువకుల్ని ప్రశ్నించాడు.

"మాకు ఈ అరణ్యంలో తెలిసిన అనేక రహస్య మార్గాలున్నవి. వాటిల్లో ఏ ఒకటి బ్రహ్మపుర సైనికులకు తెలియదని

నా సమ్మతం. మనకు ప్రమాదం వచ్చేది వాళ్ళనుంచి కాదు. రాజా యిస్తానన్న అర్థ రాజ్యానికి ఆశించి, మిమ్మల్ని పట్టుకో జూస్తున్న అటవికులే మనకు ప్రమాద కారులు. వాళ్ళక్కడా అన్ని గుప్త మార్గాలూ తెలుసు," అన్నా డొక కోయ యువకుడు. అంతలో వాళ్ళకు ఎదురుగా వున్న కొండరాళ్ళ మీద కొందరు సైనికులు కనిపించారు. వాళ్ళ వెంట ఇద్దరు అట వికులు కూడా వున్నారు.

"అందరూ చెట్లచాటుకు పడండి. సైని కులు మన కేసి వస్తున్నట్టున్నది," అంటూ కేసుకున్నాడు. కోయయువకుడు అతణ్ణి వారీస్తూ, "అంతమందితో మనం యుద్ధం

మాటుకు పరిగెత్తారు. కేశపుడూ, జయ మల్లూ ముసలివాడూ కూడా వాళ్ళవెంట పరిగెత్తారు.

అందరూ చెట్లచాటున దాక్కుని, సైని కుల కేసి చూడసాగారు. జయమల్లు పెద్దగా నిట్టూరుస్తూ, "మేం కోయవేషాలు వేసు కున్నాం గదా, అలాంటప్పుడు సైనికులతో దాగుడుమూత లెందుకు? నిర్భయంగా వాళ్ళు చూస్తూండగానే రాజ్యసరిహద్దులు దాటవచ్చునే!" అన్నాడు.

"సైనికులకు మీరు కోయవాళ్ళలా కని పించవచ్చునేమోగాని, వాళ్ళ వెంటవున్న అటవికులు మీ రెవరైంది వెంటనే వసికట్ట గలరు," అన్నా డొక కోయయువకుడు. జయమల్లు అతణ్ణి మరేదో అడగబోయేం తలో, వెనకవైపు నుంచి పెద్ద కలకలం వినబడింది. చవ్వన అందరూ అటుకేసి తిరిగిచూశారు. దూరంగా చెట్లచాటు నుంచి తమకేసి వస్తున్న సైనికులు కొందరు వాళ్ళకు కనిపించారు.

"వాళ్ళింకా మనను చూడలేదు. మనం ఎటు పారిపోయేందుకూ అవకాశంవున్నట్టు లేదే!" అంటూ కేశపుడు విల్లంబులు చేతికి తీసుకున్నాడు. కోయయువకుడు అతణ్ణి వారీస్తూ, "అంతమందితో మనం యుద్ధం

చెయ్యలేం. అదుగో, ఆ కనబడే గుహల్లో ఎక్కడైనా దాక్కుందాం," అంటూ కొండ కేసి బయలుదేరాడు.

అందరూ చెట్లచాటున నక్కుతూ, ముందుకు కదిలారు. ఎదురుగా కొండ పాదంలో వాళ్ళకు చాలా గుహలు కనిపించినై. సైనికులు తమ కోసం ఆ గుహలు వెతకటం ప్రారంభిస్తే, తాము బోనులో చిక్కిన ఎలుకల్లా దొరికిపోతారు. ముసలి వాడు ఈ అనుమానాన్ని కోయయువకులకు చెప్పాడు. వాళ్ళనూ యిలాంటి అనుమానమే బాధిస్తున్నది. చెట్లచాటున దాక్కునే అపకాశంలేదు. తమను అన్ని వైపుల నుంచి సైనికులు చుట్టుముట్టుతున్నట్టున్నది. బహుశా, వాళ్ళు గుహల్లో తమ కోసం వెతికేందుకు వస్తున్నారు. అదృష్టమల్లా, ఇంతవరకూ తాము వాళ్ళ కంట బడకపోవటం !

హఠాత్తుగా ముందు నడుస్తున్న కోయయువకుడు అగిపోయాడు. అతడి మార్గానికి ఎదురుగా వున్న ఒక రాతి చాటు నుంచి, ఒక నక్క ఎగిరి దూరంగా దూకింది. ఆ వెంటనే రెండు చిన్నపిల్లలు దాని కేసి పరిగెత్తినై. కోయయువకుడు బానిం తీసి, తల్లి నక్కను దూసుకుపోయేట్టు వదిలాడు.

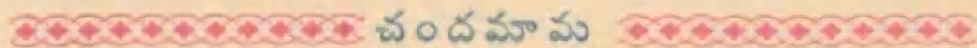

అది వెనక్కు తిరిగిచూడకుండా, ఎదురుగా వున్న గుహల్లో ఒకదాని కేసి దొడుకిసింది.

"అదృష్టం కొందికి మనకి నక్క ఎదురైంది. అది ప్రవేశించిన గుహ చూశారు గదా ? మనం కూడా దాంట్లోకి వెళదాం," అన్నాడు కోయయువకుడు.

"సైనికులు ఆ గుహలన్నీ గాలిం చేందుకె వస్తున్నారు," అన్నాడు జయమల్లు.

"వస్తే ఏం ? మనం ఆ గుహలో వుండం గదా ! శత్రువు నుంచి పరిగెత్తే నక్క ఏదీ, పారిపోయేందుకు మరోమార్గంలేని గుహలో ప్రవేశించదు. పైగా, ఇది పిల్లలనక్క !" అన్నాడు కోయయువకుడు.

కేశవుడూ, అతడి మునలితండ్రి, జయ మల్లూ పొందిన ఆశ్చర్యం అంతా యింతా కాదు. వాళ్ళు కోయయువకుల వెంట పరిగెత్తి గుహలో ప్రవేశించారు. గుహ అంతా చిమ్మచీకటిగా వున్నది. ఎక్కడా వెలుగు లేదు. కోయయువకుడి ఊహ తప్పని ఆ ముగ్గురూ భావించారు.

"గుహలోనుంచి బయటికి పోయేందుకు మరోమార్గం వున్నట్టులేదే?" అన్నాడు జయ మల్లు నిస్పృహగా. కోయయువకు లిద్దరూ మెల్లిగా ఏమో మాట్లాడుకోసాగారు. కేశవుడు, గుహలో నుంచి తల బయటికిపెట్టి అన్నివైపులకూ కలయచూశాడు. సైనికులూ,

వాళ్ళకు దారిచూపుతున్న అటవికులూ గుహల కేసి వస్తున్నారు.

కేశవుడు చవ్వన వెనుదిరిగి ఏదో అసబాయేంతలో, కోయయువకుడి చేతిలో కాగడా గవ్వన వెలిగింది. అతడు, జయ మల్లు కేసి తిరిగి, "నక్క యింతా ఈ గుహలోనేవున్నదని మీ అనుమానమా?" అంటూ నవ్వి, "అది వెళ్ళినమార్గానే మనం పోవలసివుంటుంది," అంటూ ముందుకు కదిలాడు. అందరూ కలిసి గుహలో పీ ఇరవై అడుగుల దూరం నడిచే సరికి, హఠాత్తుగా పెద్దగాలి తాకి, కోయయువకుడి చేతిలోని కాగడా గువ్వమంటూ ఆరిపోయింది.

"చూశారా, గుహ నుంచి బయటికి పారి పోయేందుకు మార్గం ఎక్కడవున్నదో తెలిసి పోయింది." అంటూ కోయయువకుడు పక్కకు రెండడుగులు వేసేసరికి, పైనుంచి పెద్ద వెలుగు అతడి మీద పడింది. అతడు తతిమ్మా వాళ్ళకు పొంజుచేసి, అక్కడవున్న రాళ్ళ అధారంతో పాకుతూ, పైనున్న కంఠ అంచును గట్టిగాపట్టుకుని, ఒక్క ఊపులో పైకి వెళ్ళిపోయాడు. మిగిలిన నలుగురు కూడా అతణ్ణి అనుసరించి, గుహలో నుంచి వున్న రహస్య మార్గంకుండా త్వరత్వరగా బయటికి వెళ్ళారు.

చందమామ

అక్కడ కొండ మీద నిలబడిచూస్తే, ఆ ప్రదేశమంతా నిర్జనంగా కనిపించింది. దూరంగా దిగువున ఒక నది ప్రవహిస్తున్నది. ఆ నదిలోకి చొచ్చుకు వచ్చిన ఒక కొండా, దాని మీది నుంచి నదిలోకి పడుతున్న ఒక జలపాతము వాళ్ళ కంటబడింది.

"ఆ జలపాతం చాటున ఒక సారంగం వున్నది. ఆ సారంగం నీటి మార్గాన కొద్ది దూరం ప్రయాణించి, అవతలివున్న నది పాయను చేరవచ్చు. అది చాలాకే కవల రాజ్యం!" అన్నాడొక కోయయువకుడు.

అంతలో రెండవ కోయయువకుడు దిన్నగా అరిచి, "చూడండి, చూడండి! అటుగో, అ నది ఒడ్డున, గుట్టల చాటుగా సైనికుల శివీరాలు కనిపిస్తున్నవి," అన్నాడు. అందరూ అటుకేసే చూశారు. నది అంచున వది వన్నెండు దేరాలు వున్నవి. వాటి ముందు ఒక పెద్ద ఈటె వట్టుకుని ఒక సైనికుడు నిలబడివున్నాడు.

"సైనికులందరూ మన కోపం కొండలా గుట్టలా గాలించెందుకు వెళ్ళినట్టున్నది. ఆ ఒక్కడే కావలా కాస్తున్నాడు. వాణ్ణి హత మార్చిస్తే, మనం నదిని నిరాటంకంగా చాటవచ్చు," అన్నాడు కేశవుడు. అవునన్నట్టు అందరూ తలలువూపారు. కేశవుడు రొండిన

వేలాడుతున్న చిన్న కత్తిని ఒరలో నుంచి లాగి, పిల్లిలా ఆ సైనికుడి కేసి నడవసాగాడు. సైనికుడి దృష్టి మరోవైపుకు మళ్ళివున్నది. కేశవుడికి వెనకగా అందరూ బయలుదేరారు. ఒక్క బాబుం చెబ్బితో సైనికుణ్ణి చంపవచ్చు. కాని, చచ్చేముందు వాడు కేకవేస్తే, తమ ఉనికి వాడి అనుచరులకు తెలిసిపోతుంది. వాణ్ణి కిక్కురు మనకుండా తుదముట్టించాలి!

అందరూ యిలా అలోచిస్తూ, చడి చప్పుడూ లేకుండా రాళ్లచాటున నక్కుతూ వెళుతున్నారు. ఇంతలో కేశవుడు కావలా సైనికుడి వెనకవున్న బండరాయిని చేరి,

దాని వెనక నుంచి, ఒక్క పూపులో పైకెగిరి, సైనికుడి మెడకేసి కత్తి విసిరాడు. సైనికుడు కిక్కురుమనకుండా దుంగలా ముందుకు పడిపోయాడు.

కేశవుడు లేచి నిలబడ్డాడు. అక్కడికి మమారు సూరుగజాల దూరంలో నదీ తీరం వున్నది. తీరాన నాలుగైదు దోనె పడవలు నీటిలో తేలియాడుతున్నవి. కేశవుడు చేయి ఊపగానే అందరూ బిలబిల మంటూ నదీ తీరానికి పరిగెత్తారు.

“అందరం కలిసి ఒకే దోనెలో వెళ్ళటం మంచిది. నదిలో కొన్నిచోట్ల సుడిగుండాలు వున్నవి. కాళీగా వున్న దోనె నెకదానిని

ముందుకుతోస్తూ, వెనక్కి మనం వెళ్ళాలి. అంత ప్రమాదం జరిగేటట్టుగావుంటే, అందరం నదిలో దూకి ఈడక తప్పదు,” అన్నాడు కోయయువకుడు.

ఆ విధంగానే, అందరూ ఒక దోనెలో ఎక్కి కూచుని, మరొక దోనెను పెద్ద గడకర్రతో ముందుకుతోస్తూ, జలపాతం వైపుకు కదిలారు. నదిలో చాలా సుడిగుండాలు వున్నమాట నిజం. అలాంటి ప్రదేశాల్లో ముందున్న దోనె చిక్కుకునే సమయానికి, దాన్ని పక్కకు నెడుతూ, తమ పడవ వాటిల్లో చిక్కుకోకుండా జాగ్రత్తపడుతూ, కొద్దిసేపటికల్లా జలపాతాన్ని సమీపించి, ఒక్క పూపులో దాని వెనకవున్న సొరంగ మార్గాన్ని చేరారు.

సొరంగ మార్గంలో నదీ జలం వివరిత మైన వేగంతో ప్రవహిస్తున్నది. జలపాతంలో నుంచి వెళ్ళేప్పుడు పడలో వున్నవాళ్ళందరూ పూర్తిగా తడిసిపోయారు. “ఈ సొరంగం అంచులకు తగిలి దోనె ముక్కలు చెక్కలు కావటం తథ్యం,” అన్నాడు ముసలివాడు. అంతలో ముందున్న కాళీ దోనె, సొరంగం అంచులకు గుడ్డుకుని పెళపెళ మంటూ విచ్చిపోయింది. ఇంతలో కేశవుడూ వాళ్ళున్న దోనె, దానిని వేగంగా తాకి తల

కిందులైంది. దానిలో పున్నవాళ్ళందరూ నది ప్రవాహంలో పడిపోయారు. "జ్యేష్ఠా, కనిష్ఠా! మీరెలావున్నారు? మన కొయ ఆనుచరులు కిమమా!" అంటూ కేశవుడి ముసలితండ్రి పెద్దగా కేకపెట్టాడు. ఆ కేకకు బాబాయిగా ఒకేసారి నాలుగు గొంతులు పెద్దగా పలికినై. "అయ్యా, నువ్వు ఈదగలవా? నీహాయంకావాలా?" అంటూ కేశవుడు తన తండ్రికేసి రాబోయాడు.

"కనిష్ఠా! యిక్కడ ఆయ్య ఎవరు?" అంటూ ముసలివాడు కమ్మమని, "కిమ్మటూ, కొయ గడబంగ్ అనుచరులూ! అంతా సారంగం అంచునున్న గండశిలలకు తగలకుండా జాగ్రత్తగా ముందుకు వడండి. ఈ మౌనానందుడు గజ ఈతగాడు; ఏం భయంలేదు," అన్నాడు.

నాలుగైదు నిమిషాలకాలం సారంగం బలంలో ఈదిన తరువాత చూడాత్తుగా అందరూ నీటి ఉరవడి వల్ల ముందుకు

నెట్టబడ్డారు. "ఈ వైపునా మరో బలపాతం పున్నట్టున్నది. మనం..." అంటూ కేశవుడు కిచుమన్నాడు.

సారంగ మార్గాన ప్రవహిస్తున్న నీరు, ముప్పై నలభై అడుగుల ఎత్తు నుంచి కింద పువ్వు నదిలోకి హోరుమనే శబ్దంతో పడుతున్నది. కేశవుడూ అతడి అనుచరులూ అంత ఎత్తు నుంచి దిబ్బిమంటూ నదిలోకి పడిపోయారు.

ఒక్క క్షణకాలం అందరికీ ప్రాణాలు కదబట్టినంత వసయింది. ఆ వెంటనే తెప్పరిల్లి ఒకరినొకరు పేరుపేరునా పిలుచుకుని, అందరూ సురక్షితంగా పున్నట్టు తెలుసుకుని, నది అపలి తీరానికి ఈదసాగారు.

బాగా అలిసిపోయి, ప్రాణాలు సామ్మి నిల్లివున్న ఆ అయిదుగురూ, తీరాన్ని సమీపిస్తూనే, దాని అంచున కత్తి కెత్తార్లు పట్టుకుని తమ కేసే చూస్తున్న కొందరు అటవి కుర్చీ చూశారు.

—(ఇంకా వుంది.)

నాగమణి

వినుగుచెందని విక్రమాద్భుడు చెట్టు వద్దకు తిరిగి వెళ్లి, శవాన్ని దించి భుజానవేసుకుని, ఎప్పుటిలాగే మౌనంగా శ్మశానం కేసి నడవ సాగాడు. అప్పుడు శవంలోని బేతాళుడు, "రాజా, నీవు ఏదైనా అపూర్వమైన లాభం కోరి అలా శ్రమ పడుతున్నావేమో! చాలా ప్రమాదం నుమా. నాగమణి కోరిన వైశ్య కన్యలాగా అవ్వతావు. నీకు శ్రమ తెలియకుండా ఉండగలందులకు ఆ కథ చెబుతాను విను," అంటూ ఈ విధంగా చెప్పి నారంభించాడు:

ఒక నగరపు ప్రాకారం చెలవల ఒక పవిత్రమైన మురి చెట్టుండేది. దాని ఆడుగున తొర్రలో ఒక తాచుపాము ఉండేది. ప్రతి ఉదయమూ ఆ పాము తొర్రలో నుంచి బయటికి వచ్చి, చెట్టుకు సమీపంగా ఎండలో చుట్ట చుట్టుకుని పడుకునేది, నగర ప్రజలు ధర్మ క్రిత ఆ పాముకు పాలూ, ఇతర అరగింపులూ తెచ్చి పెట్టేవారు.

బేతాళ కథలు

మనస్సు తనకు లభ్యంకాని నాగమణి కోసం తహతహలాడిపోయేది.

ఇలా ఉండగా ఆమె ఒకనాడు ఈరి వెలపల ఉండే పామును గురించి విన్నది. అది దేవ సర్పం. దాని పడగపైన మణి ఉంటుంది. అది విచ్చలవిడిగా పగటివేళ తన తొర్రలో నుంచి బయటికి వచ్చి ఎండలో చుట్ట చుట్టుకుని పడుకుంటుంది. భక్తి గల వారు దానికి పాలుకూడా పోస్తారు.

వర్తకుడి కూతురు నాగమణి మీది తోభంతో ఒక తక్కువ జాతివాణ్ణి పిలిచి, "రాత్రివేళ నీవు ఈరి వెలపల ఉండే మర్రి చెట్టు పద్దకు వెళ్ళి, పామును చంపి, దాని నెత్తిన ఉండే మణిని తీసుకురా. మంచి బహుమానం ఇస్తాను," అన్నది. వాడలాగే చేసి నాగమణిని తెచ్చి వర్తకుడి కుమార్తె కిచ్చాడు. నాగమణి చేతికి అందగానే ఆమె తన జన్మ తరించినట్టు భావించి, ఇతర మణులను లెక్కచేయక ఈ నాగమణిని తన పొవట బొట్టుగా ధరించసాగింది.

తన జాతికి చెందిన సర్పం హత్య అయి నట్టు విని, నాగరాజైన వాసుకి మండిపడి, ఈ హత్యకు ప్రతిక్రియ జరప నిర్ణయించు కున్నాడు. ఆతను మనిషిరూపం ధరించి ఆ సగరానికి వచ్చాడు.

ఆ సగరంలోనే మహా ధనికుడైన రత్న వర్తకు డుండేవాడు. ఆయనకు అందగత్తె అయిన కుమార్తె ఉండేది. ఆమెకు రత్నాలంటే అమితప్రితి. అందుచేత ఆమె అంతు లేని రత్నాలను పోగుచేసి, వాటిని చూసి మురిసిపోతూ ఉండేది. అయినా ఆమెకు సంతృప్తి లేదు. ఎందుచేతనంటే ఆమె దగ్గర ఎన్నో మణు లున్నప్పటికీ వాటిలో నాగమణి లేదు. నాగమణి ఉత్తమ జాతి పాముల తలలపై ఉంటుంది. అటువంటి నాగమణిని తలచుకున్నప్పడల్లా రత్న వర్తకుడి కుమార్తెకు తన పద్ధ ఉన్న మణులన్నీ పట్టి గాఢముక్కు లనిపించేది. ఆమె

నగరంలో ఆచూకి తీయగా ఫలాని రత్న వర్తకుడి కుమార్తె వద్ద నాగమణి ఉన్నదని తెలియపచ్చింది.

అప్పుడు వాసుకి తానుకూడా రత్నవర్తకుడి వేషం ధరించి, అందగాడైన యువకుడుగా తయారై, రత్న వర్తకుడి ఇంటి పరిసరాలలోనే ఒక ఇల్లు అద్దెకు తీసుకుని, మహా వైభవంగా జీవిస్తూ, కనిపించినవారి నెల్లా ఆహ్వానించి బ్రహ్మాండంగా విందులు చేస్తూ, "నేను రత్న వ్యాపారం చేస్తూ దేశ దేశాలూ తిరుగుతాను," అని అంగరి తోనూ అన్నాడు.

క్రమంగా వాసుకితో రత్న వర్తకుడికి కూడా పరిచయమయింది. ఆ యువకుడి నిరసంపదలూ, ఔదార్యమూ చూసి రత్న వర్తకుడు ముగ్ధుడైనాడు. తరవాత వాసుకి రత్నవర్తకుడికి ఎన్నో రత్నాలు బహుమానంగా ఇచ్చి, చిట్టచివరకు, "మీ అమ్మాయిని నా కిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యండి," అని కోరాడు. మూడులోకాలూ గాలించి నా తనకు ఇంతకంటే మంచి అల్లుడు దొరకటం అసంభవ మనుకుని రత్నవర్తకుడు సరే నన్నాడు.

వర్తకుడి కుమార్తె తనకు భర్త కాబోయే యువకుడి ఘనతను గురించి అదివరకే

విని ఉన్నది. అమె అతన్ని కిటికీలో నుంచి చూసి ఆనందపారవశ్యంలో మునిగిపోయి, అతనికి భార్య అయితే తాను తరించినట్టే ననుకున్నది.

రత్న వర్తకుడు తన కుమార్తెకు పెళ్ళి ముహూర్తం నిశ్చయించి, భారీ ఎత్తున పెళ్ళి ప్రయత్నాలు ఆరంభించాడు.

వాసుకి పెళ్ళికూతురికి విడవకుండా రోజూ బుట్టెడేసి రత్నాలు బహుమానంగా పంపుతూ వచ్చాడు. వాడిని చూసి పెళ్ళి కూతురికి మతేపోయేది.

అనుకున్నప్రకారం పెళ్ళి వైభవంగా జరిగింది. భార్య భర్తలను గదిలోకి

పంపారు. రాత్రి గడిచింది. మర్నాడు తెల్ల
వారుజామున నూతన దంపతులను మేల్కొ
లపటానికి మంగళతూర్వాలు వాయిచారు.

జాము పాడైక్కినా గదిలో నుంచి
పెళ్ళికూతురుగాని, పెళ్ళికొడుకుగాని
బయటికి రాలేదు.

వర్తకుడి బంధువులు కంగారుపడి గది
తలుపులు పగలగొట్టి లోపల ప్రవేశించి
చూసేసరికి పెళ్ళికూతురు పక్కమీద చచ్చి
పడి ఉన్నది. ఆమె శరీరంపైన రెండు
సన్నటి క్షాట్లున్నాయి.

పెళ్ళికొడుకు జాడ అనలే లేదు. కాని
తలుపు పగలగొట్టగానే గదిలో నుంచి ఒక
సల్లటి పాము గబగబా బయటికి వెళ్ళి
పోవటం కనిపించింది.

బేతాళుడి కథ చెప్పి, "రాజా, నా కొక్క
నందేహం. వర్తకుడి కుమార్తెకు మణులకు
ఏవిధమైన కొరతా లేదుగదా, నాగమణి
కొసం ఎందుకంతగా తహతహలాడి తన

ప్రాణానికే ముప్పు తెచ్చుకున్నది. నాగ
మణిలో ప్రత్యేకమైన విలువగాని, మహిమ
గాని, లేక అపూర్వమైన శక్తులుగాని ఏవైనా
ఉన్నవా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం తెలిసి
కూడా చెప్పకపోయావో నీ తల పగిలి
పోతుంది," అన్నాడు.

దానికి విక్రమార్కుడు, "నాగమణిలో
నిజానికి ప్రత్యేకత ఏమీలేదు. ఒకవేళ
ఉన్నప్పటికీ, వర్తకుడి కుమార్తె దానికొసం
తహతహలాడి పోవటానికి కారణం దాని
విలువగాని, మహిమగాని కానేకాదు. ఇతర
మణులు కొల్లలుగా ఉన్నప్పటికీ నాగమణి
తన పద్ధతేని కారణంచేతనే ఆమె దానిని
అంత గాఢంగా వాంఛించింది. స్త్రీలు సులభ
సాధ్యం కాని వాటికి హెచ్చు విలువ
ఇస్తారు," అన్నాడు.

రాజుకు ఈ విధంగా మౌనభంగం కలగ
గానే బేతాళుడు శవంతో సహా మాయమై
మళ్ళీ చెట్టెక్కాడు. (కల్పితం)

మణి మహాత్మ్యం

మోషీద రాజ్యానికి ప్రభువు సారంగధరుడు. అయినకు ధవళకాంతుడు, ప్రవళకాంతుడు అని యిద్దరు కొడుకులు. ఆ రాజు దగ్గర ఉండే మంత్రుని రత్నావతి అనే కూతురున్నది. ధవళకాంతుడికి రత్నావతికి చిన్నప్పటి నుంచి ప్రేమ. ఇద్దరికి యుక్త వయస్సు వచ్చేసరికి రత్నావతి ధవళకాంతుణ్ణి తప్ప మరెవ్వరిని పెళ్ళాడనని వట్టువట్టింది. ఈ మాటకు అందరూ హర్షించారు. సుముహూర్తంకూడా నిశ్చయమైంది.

ఒకనాడు ధవళకాంతుడు ఉద్యాన వనంలో ఉండగా, దురదృష్టవశాత్తు ఒక విషసర్పం కరిచింది. విషం ఎక్కి రాజకుమారుడి శరీరం నల్లబడిపోయింది. వైద్యులు వచ్చారు. ఆ విషాన్ని విరిచి, రాజకుమారుణ్ణి బతికించారు. అపాయం తప్పింది కదా అని అందరూ సంతోషించారు. రాజ్యంలో ఉత్సవాలు జరిగినై.

కాని, వైద్యులకుకూడా తెలియకుండా ఒక చిన్న విషబిందువు ఎలానో ధవళకాంతుడి దేహంలో మిగిలిపోయింది. అతని ఒళ్ళంతా మళ్ళీ నీలంగా మారింది. దుర్వాసన పుట్టింది. చూపు మందగించింది. భరించరాని బాధతో మంచం పట్టాడు.

ఇప్పుడు దేశదేశాల నుంచి ఘనవైద్యులెంతో మరిచి వచ్చి పరీక్ష చేశారు. వారు నిరాశచేసుకుని, అఖరు మాటగా ఇలా అన్నారు : 'దీనికి ఒకే ఒక మందు వుంది. మానస సరోవరం దాటినాక హిమాలయాల దగ్గర కృష్ణవనంలోని 'అమృతవల్లి' అనే మూలిక తెచ్చి, దాని రసం ప్రయోగిస్తే, పూర్తి ఆరోగ్యం కలుగుతుంది. అయితే—ఈ పని మూడు నెలల లోగానే జరగాలి. దాటే లాభం లేదు,' అని చెప్పారు.

కాని, అక్కడికి ఎవరు పోగలరు? ఎవరు తేగలరు? అసాధ్యమైన సాహస

కార్యమయిందే? అందుచేత అందరూ మొఖమొఖాలు చూచుకున్నారు.

ఈ స్థితిలో, అన్న మీద ప్రేమగల ప్రవళ కాంతుడు—'ఎవరో ఎందుకు? నేనే పోయి, ఆ మూలిక తెస్తాను. నా అన్నను బతికిస్తాను,' అని చెప్పి బయల్దేరాడు.

అతను పచ్చేదాకా ధవళకాంతుణ్ణి కాపాడాలి కదా. దాసదాసీలు వుంటున్న మాట నిజమే. కాని, శ్రద్ధగా చూడటానికి వాళ్ళకేమంత పట్టింది?

ఈ సమయంలో రత్నాపతి ముందుకు వచ్చి, 'అయినే నాకు భర్త. ఏనాడో నిశ్చయించుకున్నాను. కనుక, నేనే దగ్గరవుంది

అయినకు అవసరం అయిన సేవ చేస్తాను,' అని బతిమలాడింది.

అందుకు రాజా,రాణి—'వద్దమ్మా! పిల్లవాడి స్థితి చూడబోతే అనుమానాస్పదంగా వుంది. మూడు నెలల లోపల ఆ మూలిక రావడం, ఆ రసం ప్రయోగించడం ఎక్కడి మాట? అంతా దైవబలం మీద ఆధారపడి వుంది. అయినా, సేవకులే అసహ్యపడుతున్న ఈ పనికి నువ్వెందుకు రావటం!' అన్నారు.

రత్నాపతి పట్టు పడలలేదు. అందుచేత ఆమె కొరికను పప్పుకోవలసి వచ్చింది. అప్పటినుంచి రత్నాపతి మరెవ్వరినీ అక్కడికి రానివ్వక, తనే రాజకుమారుడి సేవ చేస్తూండేది. ఇప్పుడు సేవకులకూ, బాధ తప్పినందువల్ల సంతోషంగా వుంది. రాజు రాణి కూడా కొడుకు పరిచర్యను గురించి నిశ్చింతగా వున్నారు.

ఆ ముందగించిన దృష్టితోనే రాజకుమారుడు, తన దగ్గర ఉండి సేవ చేస్తూన్నది రత్నాపతి అని తెలుసుకుని చాలా బాధ పడ్డాడు. తన ఆశ పడులుకొనుని ఎంతో చెప్పిచూశాడు. కాని, ఆమె నిశ్చయం తెలిసినాక ఏమీ అసలేక పోయాడు. అతడికి మేలు కలగాలని మహారాణి, రత్నాపతి చేసి

ప్రార్థనలతోనూ, వారి ప్రతీపవాసాలతోనూ కాలం గడుస్తూన్నది.

ప్రవళకాంతుడు వాయుచేగంతో గుర్రాన్ని దొరు తీసుంచి, ఒక నెల రోజులలో హిమాలయాలు చేరుకున్నాడు. ఎదురుగా కనబడే మానవ సరేపరం ఎలా దాటడమో అని అలోచిస్తూ, ఒక చెట్టు కింద కూర్చున్నాడు.

ఆ చెట్టు పైన గండభేరుండ దంపతులు మాటాడు కోపటం రాజకుమారుడుకి వినిపించింది. అడవికి దూరమైన, 'అయ్యో, మన గుడ్లను ప్రతిసారి ఈ ఘటసర్పం మింగి పోతూంది కదా. ఎక్కడ దాచినా, పక్షం

రోజులైనా తరక్కుండా, పిల్లల్ని కబళించి వెస్తుండే! ఈ సర్పాన్ని చంపే ఉపాయం లేదా? మన సంతానాన్ని కాపాడుకునే మార్గమే లేదా?' అని భర్తతో చెప్పింది.

అందుకు మగవక్షి, 'ఈ క్యూర సర్పం మనకే కాదు చెరువు చేస్తూవుంటుంది. పాపమూ ఎరగని, మామీద రాజకుమారుడు ధవళకాంతుణ్ణి కరిచి వచ్చింది. అతడు మరణాపస్థలో వున్నాడు. అతని కోసం అమృతపీల్చి మూలికను తీసుకుపోవటానికి అతని తమ్ముడు పచ్చివున్నాడు. ఆ మూలిక చుట్టూ ఈ ఘటసర్పమూ, భయంకరమైన మరి ఎన్నో ఇతర సర్పాలూ వున్నాయి.

ఈ వనివాడేం చేయగలడో, 'యేమో!' అన్నది. ఈ మాటలు విన్న ప్రవళకాంతుడు ఆ పక్షులకు నమస్కరించి, 'పక్షి దంపతులారా!—మీ దుస్థితికి నేనూ ఎంతగానో విచారిస్తున్నాను. ప్రాణానికైనా తెగించి, నేను ఆ ఆమ్మతవల్లి మూలికను సాధించి తేవాలి. ఆ ఘటనర్పం కంటపడిందో, నా బిడ్డానికి బలి అయిందనే నమ్మండి!' అని ధైర్యం చెప్పాడు.

ఆప్పుడు పక్షి దంపతులు, 'రాజకుమారా! అది నులువైన పని కాదు నుమా! ఆ సర్పానికి ఒక వరమున్నది— పగవాణ్ణి చూస్తే దానికి రెండింతలు బలం

వస్తూంది. అది తాటచెట్టంత పెరిగి, గొప్ప శక్తితో విజృంభిస్తూంది. ఒక్కసారి అది భుంసుమంటే, ఎంతటి బలవంతుడైనా చచ్చిపోవలసిందే. అందుకనే, ఆమ్మతవల్లి సంపాదించటం నీకు సాధ్యమయే పని కాదవ్వాము,' అని చెప్పినై.

'అది మీరు చెప్పినంత అసాధ్యకార్యమే కావచ్చు, అయితే, పుట్టిన వ్రతి ప్రాణానికి చావు తప్పదు కదా. అందుచేత, ఈ ఘటనర్పంకూడా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు చావవలసిందే!' అన్నాడు ప్రవళకాంతుడు.

రాజకుమారుడి సాహసానికి, చట్టుదలకూ మగ గండభయంకరపక్షి చాలా సంతోషించింది. 'అబ్బేతే, రాజకుమారా!—ఒక చిన్న రహస్యం చెబుతా, విను : మా జాతి పక్షుల ఎంగిలి ఆ సర్పం కడుపులోకి వివిధంగా వెళ్ళిన సరే, దానికి మరణం తప్పదు. ఈ కారణం చేతనే అది మమ్మల్ని నిష్పంతుచేసి, తను అమరత్వం పొందాలనే వృద్ధేశంతో మా కుటుంబాన్ని నాశనం చేస్తూన్నది,' అని చెప్పింది.

ఈ మాట విన్నగానె ప్రవళకాంతుడు ఒక యుక్తి వన్నాడు. ఆ సమీపంలో ఒక రుష్యాశ్రమం, ఆశ్రమంలో కొన్ని అవులూ కనిపించేసరికి, అక్కడికి పోయి ఒక చట్టితో

కొంచెం పాలు తెచ్చాడు. ఆ పాలు పకూర వస్తకు తీసుకువెళ్ళేసరికి, అవి వాటిని ఎంగిలి చేశాయి. పైగా, ఆ చట్ట ఫలానచోట పెట్టమని చెప్పి, ఒక బాగా అసవాలు చూపింది. అది చెప్పినట్టే చేసి, రాజ కుమారుడు చాటున దాక్కున్నాడు.

అది ఆ ఘటనార్థం రోజూ పచ్చిపోయే దోప.. మామూలు వేళకు అది వచ్చింది. చట్టలో పాలు చూడగానే ఆశపడి, అపన్న ఒక్కగుక్కలో తాగేసింది. వెంటనే అది తాటిచెట్టంత పెరిగి, విరుచుకుపడి చచ్చింది.

బస్మకత్తువైన ఘటనార్థం ఇలా చచ్చి పడిపోవటంతో గండభయండాలు అంతులేని

సంతోషంపొందినై. ప్రపంచాంతుణ్ణి పిలిచి, 'రాజకుమారా!—ఇక ని కార్యం జయమై నట్టే. ఈ సర్పం తల చీల్చి, లోపలవుండే కాంతివంతమైన మణిని తీసుకో. ఒక కొయ్య తెప్ప తెచ్చి, సరోవరంలో వదిలి, వాని పైన కూర్చో. ఒక తాడు పేని దాని మధ్య బాగం వట్టుకో. దాని చెరిపక చివరన వట్టు కుని, మేం ఎగురుతూ నిన్ను అవతలి ఒడ్డుకి చేరుస్తాం. ఆ మణియొక్క కాంతిలో నువ్వు చీకటిగా వుండే కృష్ణవనం ప్రవేశించి, మూలికను తెచ్చుకో. ఈ కాంతి కనబడి సంత మేర అక్కడి సర్పాలు నిన్నేమీ చెయ్యలేవు,' అని చెప్పాయి.

వ్యాన్ని నీకు నూచిస్తూన్నదని తెలుసుకో!' అంటూ, పక్షులు ఎగిరిపోయినై.

గడువుకు ముందే ప్రవళకాంతుడు ఇల్లు చేరుకున్నాడు. ధవళకాంతుడికి వైద్యులు అమృతవల్లి చికిత్స ప్రారంభించారు.

రాజకుమారుడు ఎవ్వడు అరోగ్యవంతు డవుతాడా, ఎవ్వడు చూస్తానా అని తపించి పోతున్న రత్నావతి సంతోషం చెప్పతరం కాదు. లోపల వుండి, ఆమె ధవళకాంతుడికి శుశ్రూష చేస్తూనేవుంది. అయినా, అందరూ రాజకుమారుణ్ణి గురించిన బెంగతో ఉండటంవల్ల, ఆమె సంగతి ఎపళ్ళూ పట్టించుకోలేదు.

ఇవ్వుడు రత్నావతి గబగబా స్నానాల గదికిపోయి నిలువుటద్దం ముందు నించునే సరికి, ముఖమంతా సల్లట పుచ్చలతో వికారంగా కనబడింది. ఒళ్ళూ కృశించిపోయి వుంది. తల దువ్వుకుంటే జుట్టు అంతా వూడి రాలిపోయింది. రాజకుమారుడికి ఎక్కిన విషప్రభావం వల్లనే, అతని సేవ చేసిన రత్నావతి ఇలా మారిపోయింది. ఇటువంటి వికృతాకారంతో ఎవరి యెడటా పడటానికి మనస్కరించక, విట్టకైనా తెలియకుండా ఆమె ఇంటి నుంచి పారిపోయింది

ప్రవళకాంతుడు సరిగ్గా అవొచ్చెప్పినట్టే చేశాడు. వైద్యులు చెప్పిన లక్షణాలు గల అమృతవల్లిని చేతపట్టుకుని, పక్షి దంపతుల సహాయంతో ఇవతలకు వచ్చాడు.

పక్షి దంపతులు మళ్ళీ ప్రవళకాంతుడితో, 'రాజకుమారా!—సమయం మించకుండా ఇంటికిపోయి, నీ ఆస్తిను బతికించు. నీ శ్రమస్వార్థకమవుతుంది. ఈ మణి గొప్ప మహిమ కలది. దాని కీలకాన్ని చెబుతాం. తెలుసుకుని మేలుపొందు: దీన్ని తాకితే, అనారోగ్యులు అరోగ్యవంతులవుతారు. ఇది ఎప్పుడైనా ఒకచేళ సల్లబడిందనుకో, నువ్వు చెయ్యవలసిన కర్త

ధవళకాంతుడు మరొక తగిన కన్యను చూసి పెళ్ళాడాలని కోరుకొంటూ, రత్నావతి ఒక దేవాలయం ముందు భిక్షుకిగా కూర్చుంది. అయితే, రూపమంతా మారి పాపటంవల్ల ఎవరూ ఆమెను గుర్తించలేదు.

రెండు రోజుల్లో ధవళకాంతుడు పూర్తి అరోగ్యంతో లేచాడు. లేవగానే, 'నా రత్నావతి ఎక్కడ? నన్ను కాపాడిన రత్నావతి ఎక్కడ?' అంటూ, తపతపాలాడాడు. రత్నావతి అంతు తెలియక, అందరూ ఆమెను వెతుకుతూనే వున్నారు. ఇప్పుడు ధవళకాంతుడు మళ్ళీ రత్నావతిని గురించి విని బెంగతో కృంగసాగాడు.

ఇలా వుండగా—ఒకనాటి వృద్ధయం కోనేటిగట్టున దేవాలయపు అర్చకుడికి ఒక ఉంగరం దొరికింది. దానిమీద ధవళకాంతుడి పేరు కనబడేసరికి, అర్చకుడు ఉరకలేసుకొంటూ తెప్పి, దాన్ని రాజకుమారుడి కిచ్చాడు. అది—లోగడ ధవళకాంతుడు తన ప్రేమ చిహ్నంగా రత్నావతి వేలికి పెట్టిన ఉంగరం!

ఉంగరం కోనేటి గట్టున దొరికిందనగానే రాజకుమారుడి మనసు పరిపరి విధాల పోయింది—'రత్నావతి ఈ కోనేటిలో పడి అత్యుపాత్య చేసుకుని వుంటుంది. ఆమె శరీరం కృశించిపోవటంవల్ల ఉంగరం వేలి

నుండి బారి కింద పడిపోయి వుండాలి. నన్ను కష్టదశలో కాపాడిన రత్నావతి లేనప్పుడు, నేను బతికి ఏం చేయాలి!' అనుకొంటూ, తనుకూడా ఆ కోనేటిలో పడటోయాడు.

అంతలో—ఆ దగ్గరే భిక్షుకిగా వున్న రత్నావతి అడ్డువచ్చింది. 'అయ్యో, ఎంత పని! రత్నావతిని నేనే. బతికే వున్నాను. నా రూపం ఇలా మారిపోయింది. కనుక మీకు తగినదాన్ని కాను. మీరు మరొక సుందరిని వెళ్ళాడి సుఖంగా వుండండి. ఇదే నా కోరిక,' అని వెడుకుంది.

ధవళకాంతుడు ఆమెను గుర్తుపట్టాడు. 'నాకి రాజ్యము వద్దు, ఏమీ వద్దు. నిన్ను రక్షిస్తూ, నీతోనే ఉండిపోతాను. ఇది నాకు విధి. రాజ్యం నా తమ్ముడు చూసుకొంటాడు,' అని విరక్తిగా మాట్లాడాడు.

ఆ సమయంలో ప్రవళకాంతుడు అక్కడనే వుండి, ఇదంతా చూస్తూనే వున్నాడు.

అతని చేతిలో మణి నల్లబడిపోయింది! వెంటనే, పక్షి చెప్పిన మణి మహత్వం జ్ఞాపకం వచ్చింది.

'ఇప్పుడు నా కర్తవ్యం ఏదో వుందని ఈ మణి సూచిస్తూన్నది. ఏమిటది? ఊరు కుంటే నేనే రాజునై సుఖించవచ్చు. కాని, అది ద్రోహం అవుతుంది,' అనుకుని మణిని అన్న చేతిలో పెట్టాడు. అప్పుడూ అది నల్లగానే వుంది.

కొంచెం యోచించి దాన్ని రత్నావతి చేతికిచ్చాడు. ఆమె చెయి తగలగానే ఆమణి ప్రకాశవంతమైంది! ఆమె శరీరానికి పట్టిన వికారాలన్నీ పోయినై. ఆమె సంతోషంతో ఆమణిని మళ్ళీ ప్రవళకాంతుడికి అచ్చింది. ఇప్పుడు మణి నల్లబడలేదు. ప్రకాశిస్తూనే వుంది. రత్నావతి సంతోషమే రాజకుమారుల సంతోషం. కనుక, ఆ క్షణం నుంచి ధవళకాంతుడి జీవితం కూడా దేదీప్యమానంగా ప్రకాశింపసాగింది.

తప్పిపోయిన పెళ్లి

పాపన్న పెళ్లి చేసుకుని ఒక ఇంటివారైతే బాగుండునని అతని తల్లి అనుకున్నది. ఎందుకంటే పాపన్న చదువుకున్నాడు, రాజ బహుమానం కూడా పొందాడు, పెళ్ళిడు వాడయ్యాడు.

అయినా ఊళ్ళో వారెవరూ పాపన్నకు పిల్లనిస్తామని ముందుకు రాలేదు. ఎందుకంటే, అతను ప్రయోజకుడన్న నమ్మకం ఎవరికీ కుదరలేదు. ఇప్పటికీ అతను ఆస్త మానమూ పరోపకారం చెయ్యటంలోనే మునిగి ఉంటున్నాడు గాని తన సొంత వ్యవహారాలేమీ చూసుకోవటం లేదు. అసలు అతను ఇంట్లో ఒక్క క్షణం ఉండడు. అందుచేత పెళ్ళి చేసినా పాపన్న ఇంటి పట్టున పడి ఉండడని, పెళ్ళాం కష్టముఖాలు పట్టించుకోడని ఊళ్ళోవాళ్ళు అనుకున్నారు.

పాపన్న కోసం పిల్లలను వెతికించగా వెతికించగా మూడు కోసుల దూరాన ఒక పిల్ల

ఉన్నట్టు తెలిసింది. పాపన్న తల్లి తమ ఊరి నుంచి ఒక శాస్త్రుల్లుగారిని పంపి ఆ సంబంధం మాట్లాడింది. ఆ పిల్ల అందంగానే ఉంటుంది గాని అనాథ. చిన్న తనం నుంచి ఎవరో శ్రమింతులు చేరదీసి పెంచారు. వారింట ఆ పిల్ల పనులు చేస్తున్నది. ఆమె పేరు లక్ష్మి. పసితనం నుంచి పెంచి పెద్ద చేసిన శ్రమింతులు, ఎవరు తమకు నూరు పరహాలిపై వారితో పిల్ల నిస్తామన్నారు. వారు కోరినట్టు నూరు పరహాలూ ఇచ్చి ఆ పిల్లను తెచ్చి తన కొడుక్కు చేసుకోవటానికి పాపన్న తల్లి నిశ్చయించింది.

పాపన్న కూడా తనకు పెళ్ళి కాబోతుం డని సంబరపడ్డాడు. అయితే అతనికి పిల్లను ముందుగా చూడా లనిపించింది. కాని ఈ మాట పైకి ఆంటే అందరూ నవ్వుతారనుకుని, పెళ్ళికూతురికి నగలు కొనే నెపం మీద పట్నానికని బయలుదేరాడు పాపన్న.

సంబంధం మాట్లాడి వచ్చిన శాస్త్రుల్లు గారు పిల్ల చేసే పనులను గురించి, అమె ఉండే శ్రమంతుల ఇంటి గుర్తులూ అవీ, చాలా చెప్పాడు. లక్ష్మి తెల్లవారుజామునే పశువులకు పాలు తీస్తుంది. ఆ సమయంలో ఆ గ్రామం చేరుకునే ఉద్దేశంతో పాపన్న డబ్బు సంచి కొండిన కట్టి మూడవ జామునే ఇల్లు కదిలాడు.

పాపన్న సగం దూరం వెళ్ళాడే లేదే అతనికి ఒక బండి ఎదురయింది. బండి ఒక వక్కగా ఏటవాలుగా నిలబెట్టి ఉన్నది. దానికి ఎద్దు లేదు. బండి పక్కన ఒక యువతీ, యువకుడూ ఉన్నారు. యువ

కుడు బాధతో మూలుగుతున్నాడు. వాడికి యువతీ ఏదో ఉపచారాలు చేస్తూ, కన్నీరు కారుస్తూ, "అయ్యో, ఎంత చిక్కు వచ్చింది! నీవు బండి లాగలేవు. దెబ్బ బలంగానే తగిలింది. ఇప్పుడు మన గతి ఏమిటి?" అని వాపోతున్నది. పాపన్న పరుగున వారిద్దరినీ సమీపించి, "మీ కిప్పుడు వచ్చిన చిక్కేమిటి? నా వల్ల ఏమైనా సహాయం కావాలంటే చెప్పండి. పరోపకారార్థ మిదం శరీరం!" అన్నాడు.

"అయ్యో, నా పేరు రంగడు. మేమిద్దరమూ తెల్లవారే లోపల చాలా దూరం వెళ్ళాలి. ఎద్దు లేక పోవటం చేత నేనే బండి లాగుతూ, చీకట్లో ఎదురు దెబ్బ తగిలి పడ్డాను. గాయమయింది. ఈ బాధ తోనూ, ఈ కాలితోనూ నేనిక బండి లాగ లేను. మేము తెల్లవారే లోగా మా ఊరు చేరకపోతే మా యిద్దరి బతుకూ భ్రష్టయి పోతుంది!" అన్నాడు యువకుడు.

"అందుకు మీరేమీ విచారించ వద్దు. నేను బలకాలిని. నీవు కూడా బండి ఎక్కి నాకు చారి చెప్ప, నేను బండి లాగుతాను," అన్నాడు పాపన్న.

"ఆ పని చేస్తే బతికి పోతాం, బాబూ!" అంటూ ఆ యువతీ యువకులు బండి

ఎక్కారు. పాపన్న బండి లాగుతూ,
"మీరిద్దరూ దంపతులా?" అని అడిగాడు.

"మా కింకా పెళ్ళి కాలేదనుకోండి.
ఈరు చేరగానే చేసేసుకుంటాం. ఇది ఒక
దిక్కులేని పెల్ల. ఒక ధనికుల గంట వని
మనిషిగా ఉంటున్నది. దీన్ని చిన్నతనం
నుంచి వారే పెంచారు. నేను వాళ్ళ పారి
గింట వని చేస్తూ ఉంటాను. చాలా కాలంగా
మేమిద్దరమూ ప్రేమించుకున్నాం. దాన్ని
నేను పెళ్ళి చేసుకుంటానని దాని యజ
మానిని అడిగానుగూడా. నూరు పరహలిస్తే
ఒప్పుకుంటానన్నాడు. నా దగ్గర నూరు
పరహాలు కాదుగదా రెండు పరహాలుకూడా
లేవు. అందుచేత ఏమీ చెయ్యలేక పోయా.
ఇంతలో పారుగూరు నుంచి ఎవరో నూరు
పరహా లిస్తామని కబురు చేశారు. దీని
యజమాని ఒప్పుకున్నాడు. దీన్ని చేసుకో
బోయేవాడు మట్టిబుర్ర అని తెలిసింది.
ఈ మాట విని అది ఏడిచింది. మే మిద్ద
రమూ రహస్యంగా మా తాతగారి ఈరు
పారిపోవటానికి నిశ్చయించుకుని అర్చరాత్రి
వేళ బయలుదేరాం. కాని మధ్యదారిలో
నాకి చెబ్బ తగిలింది. ఇంతలో దేవుడల్లె
మీరొచ్చి మమ్మల్ని కాపాడారు!" అన్నాడు
రంగడు. ఈ కథ అంతా వినకముందే పాపన్న

బండి లాగుటం మానేసి నిలబడి పోయాడు.
చివర కతను, "ఈ పెల్ల పేరేమిటి?" అని
అడిగాడు. "లక్ష్మి," అని రంగడు చెప్పాడు.

"అయితే మీరు పారి పోవలసిన ఆవ
సరం లేదు. తిరిగి పోదాం," అంటూ
పాపన్న బండిని తిప్పాడు.

"ఉండండి, ఉండండి! మేం ఆ ఈరులో
కనిపిస్తే మమ్మల్నిద్దర్నీ చీలుస్తారు!" అని
రంగడు విలవిల లాడాడు.

"ఆ ధనికుడికి డబ్బివ్వకుండా లక్ష్మిని
ఎత్తుకు పోవటమే అసలైన నేరం! హాయిగా
డబ్బు పారేసి, మహారాజులాగా పెళ్ళాడు!"
అన్నాడు పాపన్న.

"నా దగ్గర చిల్లి గవ్వ లేదని, లోగడే చెప్పాగదా," అన్నాడు రంగడు.

"నా దగ్గర డబ్బున్నది. నీకు కావలసిన నూరు వరహాలూ నే నిస్తాను, సరేనా?" అన్నాడు పాపన్న.

వారు ముగ్గురూ లక్ష్మి ఉండే గ్రామం చేరే సరికి తెల్లవారి పోయింది.

లక్ష్మి పారిపోయిందని అప్పటికే తెలిసి శ్రీమంతుడు ఉగ్రుడై పులిలాగా అటూ అటూ పచార్లు చేస్తున్నాడు. పాపన్న ఆయనతో, "అయ్యా, ఇదుగో నూరు వరహాలు! ఈ రంగణ్ణి లక్ష్మిని పెళ్ళాడ నివ్వండి. నూరు వరహాలు ఎవరిస్తే వారికి లక్ష్మి నిచ్చేస్తామన్నారుట గదా!" అన్నాడు.

"నిజమే కాని లక్ష్మిని పాపన్న అనే అతనికి ఇచ్చి చేస్తానని మాట ఇచ్చేశాను. రేపా ఎల్లండో వాడు పైకం తీసుకు వస్తారు. లక్ష్మిని రంగడికిస్తే నేను మాట తప్పిన వాణ్ణివుతాను," అన్నాడు శ్రీమంతుడు.

"అభయం మీ కేమీ పద్దు. ఆ పాపన్నని నేనే. పాపం, వాళ్ళిద్దరూ చాలా కాలంగా ఒకరినొకరు ప్రేమించుకున్నారుట. నేను ఈ విల్లను కాకపోతే మరొక విల్లను చేసు కుంటాను," అన్నాడు పాపన్న. రంగణ్ణా, లక్ష్మి పాపన్న కాళ్ళపైన పడి, మట్టిబుర్ర అన్నందుకు క్షిమాపణ చెప్పకున్నారు.

పాపన్నయొక్క పరోపకార బుద్ధి చూసినాక శ్రీమంతుడికి డబ్బు తీసుకోవటానికి చేతులు రాలేదు. "నాకు డబ్బు అవసరం లేదు లెండి. వాళ్ళిద్దరినీ పెళ్ళి చేసుకో నివ్వండి!" అన్నాడాయన.

"అదేం మాట? మీకు 'ఈ' డబ్బు ఇవ్వలేకనే వాళ్ళిద్దరూ చాలా శ్రమపడ్డారు. డబ్బు తీసుకోండి," అన్నాడు పాపన్న.

శ్రీమంతుడు ఆ డబ్బు తీసుకుని లక్ష్మి చేతికి ఇచ్చేశాడు. వారిద్దరికీ పెళ్ళి చేయించి పాపన్న ఆ రోజే తన ఇంటికి వచ్చేశాడు.

—[పై సంచికలో మరొక సంఘటన]

సదుద్దేశం

“స్నానానికి లెమ్మంటున్నారా. మనం కథలు ఇంకొకసారి చెప్పకుండాంటే,” అన్నాడు తాతయ్య.

“ఇంకొక్క కథ చెప్పి వెళుదువుగానిలే, తాతయ్యా!” అన్నారు పిల్లలు.

తాతయ్యక్కూడా కథ చెప్పాలనే ఉన్నట్టుంది. అయిన పిచ్చితూ, “తెలివి తక్కువ పనులు చేసేవాళ్ళ కథలు చెప్పినా, అటువంటి పనులు చేసేవాళ్ళలో మంచి ఉద్దేశాలు గల వాళ్ళకూడా ఉంటారు. నా చిన్నతనంలో జరిగిన సంగతి ఒకటి చెబుతా,” అంటూ ప్రారంభించాడు.

మా ధర్మారంలో ముసనసముండేవాడు. అయినంటే అందరికీ హడలస్పమాట. ఊళ్ళో ఏవరూ ఆయనతో చెప్పకుండా ఊరుధాటి పోరాదు.

అయిందా—మా ఊళ్ళో బుచ్చయ్య అనే కుమ్మరి, అచ్చయ్య అనే మేదరి

ఉండేవాళ్ళు. ఆ రోజుల్లో గ్రామాల్లో ఇలాటి వృత్తుల వాళ్ళంతా గ్రామ నోబిల్స్ స్పమాట. ఊళ్ళో వాళ్ళకి ఏ అవసరం వచ్చినా విళ్ళు సాయపడాలి. విళ్ళకూ ఊళ్ళోవాళ్ళు వార్షికా లిచ్చేవాళ్ళు. అదే వాళ్ళ సంపాదన.

ఒకనాడేమయిందంటే మేదరి అచ్చయ్య దిన్న పని మీద పోరుగూరు వెళ్ళవలి సాచ్చింది. కర్మ చాలక ఆ రోజునే బండెయ్య అనే పెదకాపు ఇంట్లో ముసలమ్మ కాస్తా హరి అన్నది. ఈ బండెయ్య ముసనసముకు కావలసినవాడు. అందుచేత ముసలమ్మ అంత్యక్రియలు ముసనసము దగ్గిరుండి చేయించాడు.

శవాన్ని శ్మశానం చేర్చటానికి పాడె కట్టాలిగా? అందుకని మేదరి అచ్చయ్య కొసం ముసనసము మనిషిని పంపితే అచ్చయ్య ఊళ్ళో లేడని తెలిసింది. ముసనసము శివ తాండవం చేసేశాడు. పక్క గ్రామం నుంచి

మరొక మేదరిని పిలిపించి ఎలాగైతేనేం ముసలిమ్మపని పూర్తిచేశారు.

మర్నాడు అచ్చయ్య తిరిగి రాగానే ముసలిమ్మ అతణ్ణి నానా తిట్లూ తిట్టి, "ఊరు వదిలి పొయ్యేవెధవ్వు నాతో చెప్పక్కర్లా? ఊరికి ఒక్క మేదరివిగదా, ఎవరికన్నా అవసరం వస్తే తిరా సమయానికి నువ్వు లేక పోతే ఏం గానూ? ఈసారి నాతో చెప్పకుండా ఊరు వదిలివెళ్ళావో నీ పుటం ఆరుతుంది, బాగర్త!" అని గట్టిగా చెప్పాడు.

మరి కొన్నాళ్ళకి ఓరోజున మేదరి అచ్చయ్యా, కుమ్మరి బుచ్చయ్యా కలిసి పట్నం వెళ్ళాలిసాచ్చింది. చెప్పకుండా పోతే

ముసలిమ్మ చంపడూ? అందుకని, ఊరి కెళ్తున్నామని చెప్పటానికి ముసలిమ్మ బంటికి వెళ్ళారు. కాని ముసలిమ్మ ఇంట్లో లేదు. ఆయన భార్యకు కొంచెం నుస్తీగా ఉంటే పెద్ద వైద్యుడి కోసం పట్నం వెళ్ళాడు.

ఏంచెయ్యాలో వాళ్ళకు పాలుబోలేదు. ముసలిమ్మతో చెప్పిపొదామంటే ముసలిమ్మ ఊళ్ళో లేదు. బుచ్చయ్య అచ్చయ్యలకు పట్నంలో అర్దెంటు పనే ఉన్నది. అందుకని చెప్పకుండా పోతే ఏ పెద్ద ఇంటివాళ్ళకేం అవసరం వస్తుందో.

ఇద్దరూ చాలాసేపు వితర్కించుకున్నాక బుచ్చయ్య ఉపాయం కనిపెట్టాడు.

"మనాళ్ళో ఉన్నవే నాలుగు మోతుబరి లోగిళ్ళు. ఆ నాలుగిళ్ళ ముందరా నాలుగు పాడెలా, నాలుగు కొత్త కుండలా పెట్టి మనం మన దారిన వెళ్దాం. ఎవరికి అవసర మొచ్చినా పని గడిచిపోతుంది," అన్నాడు బుచ్చయ్య. "భలే ఆలోచన చేశావులే, బుచ్చయ్యమామా! అలాగే చేద్దాం!" అన్నాడు అచ్చయ్య. ఆ రాత్రికి రాత్రే నాలుగు పాడెలు తయారు చేశాడు అచ్చయ్య. మునసబుగారింటి ముందు ఒక పాడే, ఒక కుండా, చిన్నయ్యగారింటి ముందూ, నాయుడుగారింటి ముందూ, మానులూరుగా రింటి ముందూ కూడా ఒక్కొక్క పాడే,

కొత్త కుండా పెట్టెని, వాళ్ళిద్దరూ కోడి కూసే వేళకు బయలుదేరి పట్నం వెళ్ళారు.

వాళ్ళలా వెళ్ళిన కొద్ది సేపటికే, తూర్పు తెల్లవారుతూండగా, మునసబు పెద్ద వైద్యు డితో సహా గుర్రబృండిలో దిగాడు. అప్ప టికే మునసబుగారింటి ముందు నలుగురూ పోగయారు. మునసబు భార్యకు సున్నిగా ఉందని వాళ్ళకు తెలుసు. ఇంటి బయట పాడే, కుండా కనిపించే సరికి, "ఇంకే ముంది? అంతా అయిపోయినట్టుంది!" అని వాళ్ళలో వాళ్ళు అనుకోపాగారు.

ఈ జనాన్ని, పాడెనూ, కుండనూ చూసి మునసబు క్కాస్తా కాళ్ళు చల్లబడ్డాయి.

"ఇంకేముందండి! నా కొంప కూల్చేసిందండి!" అని మునసబు శోకాలు పెట్టసాగాడు. తాను అంతా మించిపోయి వచ్చాననుకుని వైద్యుడు, ఆ బండిలోనే పట్నానికి తిరిగి వెళ్ళి అలోచన చేశాడు. మునసబు గారింటి ముందు పెద్ద గుంపు పోనై, రకరకాల మాట్లాడసాగారు.

అప్పుడే నిద్రలేచిన మునసబు తల్లి, భార్య ఇంటి బయట మునసబు పెట్టేశోకాలు విని, పట్నంలో ఆయన కేదో పెద్ద కీడే జరిగిందనుకుని, తాము కూడా పెద్ద పెట్టున ఏడుస్తూ వచ్చి తలవాకిలి తలుపు తీశారు. తన భార్య ప్రాణాలతో కనపడగానే మునసబు దుఃఖం ఆశ్చర్యంగా మారింది. ఇంతలోనే ఊరు నాలుగు మూలల నుంచి కబురందింది. మునసబుగారింటి ముందు పెట్టినట్టే ఎవరో గిట్టనివాళ్ళు ఇంకా రెండు మూడిళ్ళ ముందు పాడెలూ, కుండలూ ఉంచారట. "ఇది మేడరివాడి పని, కుమ్మరి

వాడి పని అయి ఉంటుంది. వాళ్ళని ఏలు చుకురండి," అని మునసబు మనుషుల్ని పంపాడు. కాని వాళ్ళిద్దరూ తెల్లవారు ఝామునే పట్నం వెళ్ళినట్టు తెలిసింది.

మర్నాడు అచ్చయ్యా, బుచ్చయ్యా తెరిగి పచ్చాక మునసబు వాళ్ళని పిలిపించి, "మీరేనా ఈ పాడు పని చేసింది? మీకేం పాయ్యే కాలం?" అని అడిగాడు.

"మేం అర్థంబుగా పట్నం వెళ్ళాలి సాచ్చింది. తమరు ఊళ్ళో లేరు. అందు చేత చెప్పిపోవటానికి లేదాయె. మాతో ఎవరికన్నా అవసరం వచ్చినా పని గడుస్తుంది గదా అని ఇలా చేశాం!" అన్నారు అచ్చయ్య, బుచ్చయ్యలు.

"అందుచేత నేమిటంటే, అమాయకులు మంచి ఉద్దేశంతో కూడా ఒక్కొక్కసారి తెలివితక్కువ పనులు చెయ్యటం జరుగుతుంది!" అంటూ తాతయ్య స్పానానికి లేచాడు. [రచన: చల్లా లక్ష్మి]

అమాయకులు పట్టిన దొంగ

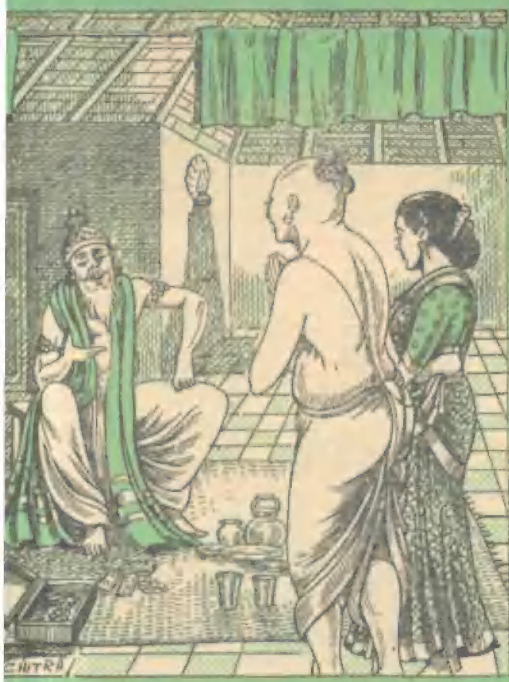
ఒక గ్రామంలో శ్యామరాధ్యులూ, సోమాంబా అనే దంపతులుండేవారు. వారు చాలా మంచివారు; బొత్తిగా అమాయకులు, తెల్లని వన్నీ పాలూ, నల్లని వన్నీ నీళ్ళూ అనుకునేవాళ్ళు. వారికి తగుమాత్రం డబ్బున్నది. ఎప్పుడూ దానధర్మాలు చేస్తూ, అన్నింటికీ దైవం మీదే ఆధారపడి జీవయాత్ర చేస్తూండేవారు. ఎంతో సాధువులు కావటం చేత ఊళ్ళో అందరూ ఆ దంపతులంటే ఎంతో అదరంగా వుండేవారు.

ఆ వూరికి ఒక దొంగ వచ్చాడు. వాడు పగటిపూట ఒక్కొక్క ధనవంతుడి ఇంటికి వెళతాడు. వెళ్ళేటప్పుడు ఆ ఇంటి వారికి అనుకూలంగా వుండే వేషం వేసుకుంటాడు. అందుచేత ఇల్లుగలవారు వాణ్ణి లోపలికి రానిస్తారు. అప్పుడు వాడు ఇంటి రహస్యాలన్నీ కనిపెడతాడు. ఆ తరువాత వీలు చూచుకుని వాడు ఆ ఇంటి దొంగతనం

చేస్తాడు. దొంగ ఈ విధంగా గ్రామంలో రెండు మూడిళ్ళలో దొంగతనం చేశాక వాడి కన్ను శ్యామరాధ్యుల ఇంటిపై పడింది. వారింట దంపతు లిద్దరే వుంటారనీ, వారు బొత్తిగా అమాయకులనీ తెలుసుకున్నాడు. వాడు తెల్లని గడ్డమూ, మీసాలూ పెట్టుకుని, ఒక విచిత్రమైన కిరీటం లాంటిది నెత్తిన పెట్టుకుని, ఒక గోతంలో తాను తస్కరించిన పైకం కొంత పెట్టుకుని, రాత్రి పొద్దుపోయి వచ్చి శ్యామరాధ్యుల ఇంటి తలుపు తట్టాడు. "ఎవరు వారు?" అని శ్యామరాధ్యులు అడిగాడు.

"నేనే! తలుపు తెరవండి!" అన్నాడు దొంగ. శ్యామరాధ్యులు తలుపు తెరిచి, దొంగ అవతారం చూసి నిర్ఘాంతపోయి నిలబడి పోయి, "తమ రెవరు?" అని అడిగాడు.

దొంగ లోపలికి వచ్చి తలుపు మూస్తూ, "నేను ద్వార దేవతను; గృహదేవతయొక్క

బంటును. ప్రతి ఇంటా పదివేల రూపాయల సొత్తున్నదా లేదా చూసి రమ్మని గృహ దేవత సన్ను పంపారు. ఎవరింటనైనా పది వేలకు పైబడి వుంటే సరేసరి. పదివేలకు తక్కువ వుంటే దాన్ని తీసుకుపోయి తెల్ల వారేలోపుగా పదివేలు చేసి అందించవలసిందిగా గృహదేవుడుగారి ఆజ్ఞ," అన్నాడు.

"తమరు అందరి ఇళ్లకూ ఇలా వేంచేస్తారా, స్వామి?" అని అడుగుతూ శ్యామా రాధ్యులు సగౌరవంగా దొంగను లోపలికి తీసుకువెళ్ళాడు.

"లేదు, లేదు. మీ వంట మంచి భగవత్తులూ, ధర్మాత్ములూ అయినవారి

ఇళ్ళకు మాత్రమే గృహదేవత సన్ను పంపుతారు. ఇప్పుడే ఒక మహానుభావుల ఇంటి నుంచి వస్తున్నాను. ఈ సందీలో వుండే ధనం వారింట నుంచి తెచ్చినదే. ఏదీ? మీ ఇంట్లో వుండే ధనమంతా తెచ్చి నాకు చూపండి. నేను దానికి బిర్రు కట్టుకోవాలి," అన్నాడు దొంగ.

అమాయకులైన ఆ భార్య భర్తలు తమ ఇంట వుండే డబ్బూ, బంగారమూ అంతా తెచ్చి దొంగవాడి ముందు పెట్టారు.

"అయ్యో, పాపం, మీ ఇంట గట్టిగా అయిదువేల సొత్తయినా లేదే! దీన్ని గృహ దేవతగారికి చూపి పదివేలు చేసి తెల్లవారే లోపుగా తెస్తాను," అన్నాడు దొంగ, వెళ్ళి పోవడానికి సిద్ధమవుతూ.

"అప్పుడే వెళ్ళిపోకండి. రాకరాక వచ్చి మా ఇల్లు పావనం చేశారు. మా ఆతిథ్యం పొందకుండా వెళ్ళటం మర్యాద కాదు. క్షణంలో భోజనం తయారవుతుంది," అన్నారాడంపతులు.

ఆతిథ్యం నిరాకరిస్తే వారికి అనుమానం కలుగుతుందనీ, వీరు తనమాటలు పూర్తిగా సమ్మారు గనక తెల్లవారే లోపుగా ఎప్పుడు వెళ్ళినా తనకు నష్టంలేదనీ అనుకుని దొంగ ఆతిథ్యం స్వీకరించడానికి సమ్మతించాడు.

చెంటనె సోమాంబ పాయ్య రాజేని రొట్టెలూ, పాలూ, చట్నీలూ నిద్దం చేసి, వాటితోబాటు ఇన్ని పళ్ళుకూడా తెచ్చి దొంగ ముందు పెట్టింది. పంటకాలు చాలా బాగు న్నాయి, దొంగ ఆకలిమీద వున్నాడు. అందు చేత వాడు ఎక్కి తొక్కినట్టుగా తినేసి, చెంబెడు నిళ్ళు తాగేశాడు.

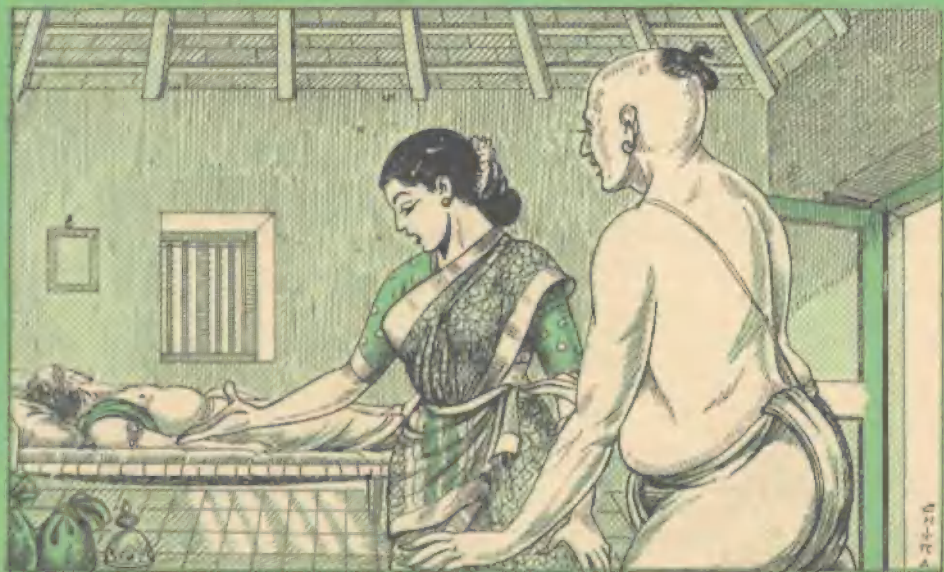
"పదార్థాలు చాలా రుచిగా వుండటం చేత బాస్త్రీగా తినేశాను. భుక్తాయాసమై పోయింది," అన్నాడు వాడు.

"కాస్సేపు విక్రాంతి తినుకుని పోదురు గాని. ఇంతలో తొందర ఏమివచ్చింది?" అన్నారు దండతులు. వాళ్ళు మెత్తగా అమ

ర్చిన పక్కమీద మేనువల్చగానే దొంగకు నిద్రమత్తు ముంచుకు వచ్చింది.

"అయ్యో, వారు ఈ సంచీ ఇక్కడే పెట్టి నిద్రపోతున్నారు, మనం కూడా పడు కున్నాక ఏ దొంగైనా వస్తారో ఏమో! ఈ సంచీ బీరువాలో దాయండి. వారు వెళ్ళే టప్పుడు ఇవ్వవచ్చు," అన్నది సోమాంబ భర్తతో. ఆరాధ్యులు దొంగవాడి గోతాన్ని అట్లాగే తినుకుపోయి బీరువాలో పెట్టి తాళం పెట్టాడు. తరవాత ఆ భార్య భర్తలు పడు కుని నిద్రపోయారు.

తెల్లవారుబామున దొంగకు మెలకువ వచ్చింది. భార్యభర్త లిద్దరూ గాఢ నిద్రలో

వున్నారు. ఇట్లు నిశ్శబ్దంగా వుండి, వెళ్ళి పావటానికి ఇదే తరుణమనుకుని వాడు తన గోతపు సంచి కోసం తడువుకుంటూంటే వాడి చేతికి చిలగడదుంపల సంచి దొరికింది. అదే తన సంచి అనుకుని దాన్ని ఎత్తి నెత్తిన పెట్టుకుని, తలుపు గడియ తీసి బయటపడి పాడుగూరుదారి పట్టుకున్నాడు.

ఊరు దాటి చెరువు గట్టుకు చేరేసరికి తెల్ల వార పచ్చింది. అప్పుడు దొంగకు నిద్ర మత్తుకూడా పూర్తిగా వదలటాన తన నెత్తి మీద సంచిలో వున్నది డబ్బూ, సగలూ కావల్లే వున్నట్టు వాడికి అనుమానం తగిలింది. వాడు సంచిని గట్టు మీద దించి

విప్పదీసి చూస్తే—ఎముందీ?—అన్న చిలగడ దుంపలు!

తానే చీకట్లో పారపాటున ఒక సంచికి బదులు మరొకటి తెచ్చి వుంటానని దొంగ అనుకున్నాడు. వాడు ఆ సంచిని అక్కడే వుంచి, చెరువులోకి దిగి, ముఖం కడుక్కుని గట్టు మీదికి వచ్చేసరికి, ఎక్కడినుంచో రెండు మూడు గేవెలు వచ్చి చిలగడ దుంపలను తృప్తిగా తింటున్నాయి.

"తినుండి! తినుండి! ఈ రాత్రి నేను మళ్ళీ వెళ్ళి ఆ వెర్రిబాగుల వాళ్ళ దగ్గర చిక్కిపోయిన నా ఆసలు సంచి తెచ్చుకుంటాలే!" అన్నాడు దొంగ.

దొంగ వెళ్ళిపోయిన కాస్సెపటికి సోమాంబ లెచి, ద్వారదేవుడు వెళ్ళిపోయిన సంగతి తెలుసుకుని, భర్తను నిద్రలేపి, "వారు చెప్పకుండా వెళ్ళిపోయినట్లున్నారే! సంచీకూడా తీసుకుపోలేదు," అన్నది.

ఈ మాటకు క్యామారాధ్యులు, "వెరి ధానా, పరాలిచ్చేవారు చెప్పకుండానే వెళ్ళి పోతారు. సంచీ వారు తీసుకుపోలేదని ఏమిటి నమ్మకం?" అన్నాడు.

బీరువా తెరిచి చూస్తే సంచీ వున్నది. కానీ అందులోవున్న సగదూ, బంగారమూ అంతా ఎంచితే పదివేల రూపాయల విలువ వుండనే వున్నది.

"చూశావా, వారు సంచీ తీసుకు పోనూ పోయారు, పదివేలు చేసి మనకు తెరిగి ఇవ్వనూ ఇచ్చారు!" అన్నాడు అమాయకు డైన ఆరాధ్యులు.

చిలగడదుంపల సంచీ పోయిన సంగతి తెలియగానే ఆ దంపతులు గృహదేవతకు అవి యిష్టంకాబోలు ననుకుని, రోజూ ఆ దేవుడికి చిలగడదుంప ఒకటి నైవేద్యం పెట్టటానికి నిశ్చయించుకున్నారు.

సోమాంబ కొత్త సగలు ధరించి ఎరిగిన వారందరి ఇళ్ళకూ వెళ్ళి గడచిన రాత్రి జరిగిన అద్భుతం గురించి అందరికీ సవిస్త రంగా చెప్పింది.

అమె ధరించిన సగలలో కొన్ని నారా
యణభండారి అనే ధనికుడి ఇంట దొంగలు
దోచుకుపోయినవి. తమ ఇంటి పోయిన
సగలు ఆరాధ్యుల భార్య పంటిన కనిపించి
సట్టు అనేటా అదేటా వినె, ఆ అమాయకు
రాలికి దొంగతనం అంటగట్టటం ఆనంభవం
గనక, ఏమి జరిగినదీ తెలుసుకోవటానికి
నారాశుభంధారి ఆరాధ్యుల ఇంటికి
వచ్చాడు. భార్య భర్త లిద్దరూ జరిగిన
దంతా—చిలగడదుంపల సంచి పోవటంతో
నహ—చెప్పేశారు.

అప్పుడు భండారి రాజాధికారి దగ్గరికి
పోయి ఎవడో దొంగవాడు దొంగతనానికిగాను
మారు వేషంతో శ్యామారాధ్యుల ఇంటికి
వచ్చి, ప్రమాదపకాన తాను తెచ్చిన సంచికి
బదులు చిలగడదుంపల గోతం ఎత్తుకు
పోయినట్లు చెప్పాడు.

"అయితే వాడు మళ్ళీ ఈ రాత్రి తన
సగల కొసం వచ్చితిరుతాడు. అప్పుడు మేము

వాణ్ణి మాటువేసి పట్టుకుంటాం. మీరు
మాత్రం మీ పోయిన సగలు శ్యామారాధ్యుల
ఇంటికి చేరిసట్టు ఎక్కడా చెప్పకండి,"
అన్నాడు రాజాధికారి భండారితో.

ఈ ఎత్తు పారింది. సరిగా అర్థరాత్రివేళ
దొంగ నిన్నటి వేషంలో వచ్చి శ్యామారాధ్యుల
ఇంటి తలుపు తట్టాడు. శ్యామారాధ్యులు
తలుపు తీసి, "తమరేనా, స్వామీ! దయ
చెయ్యండి, దయచెయ్యండి!" అన్నాడు.
దొంగవాడు తలుపు గడియ పెట్టటానికి
వెనక్కు తిరిగేలోపుగా సాయుధభటులు
వచ్చి దొంగను పట్టుకుని, వాడి గడ్డమూ,
మీసాలూ లాగేశారు.

వాడు ఊళ్ళో దొంగిలించిన సగలూ,
డబ్బా ఎవరివి వారికి దక్కాయి. దొంగకు
శిక్షవడింది.

గొప్ప జిత్తులమారి అయిన దొంగను
పట్టివ్వినందుకు శ్యామారాధ్యులకు రాజు
గారు చిన్న బహుమానంకూడా ఇచ్చాడు.

అన్న - చెల్లెలు

3

బొగ్గాదు పదిలిపెట్టిన ఘాని, గుండెలు పగిలెలాగా ఏడుస్తూ ఒక రోజుల్లా కాలినడక పడిచి ఒక గ్రామం చేరుకున్నాడు. ఒక వంక డూబిమూ, మరొక వంక బడలికా, ఆకలి దప్పలూ అతన్ని బాగా కుంగదీశాయి. ఎవరినన్నా పలకరించి ఆతిథ్యం అడిగే శక్తికూడా లేక అతను మసీదు ఆవరణలో ఒక చాప మీద శరీరం వాల్చి మైకంలో పడిపోయాడు.

మర్నాడు ఉదయం మసీదుకు ప్రార్థనల కోసం వచ్చినవారు అతన్ని చూసి శవమే అనుకున్నారు. కాని పరికిరించిన మీదట అతను గొప్పిల్లినట్టు తెలిసింది. ఎవరో ధర్మాత్ములు అతని పక్కన రెండు రోజులూ, ఒక తేనె విడత పెట్టారు.

ఘాని వ్యాధిగ్రస్తుడై నెల రోజులపాటు ఆ చాప మీదే ఉన్నాడు. అతని శరీరం

చిక్కి శల్యమయింది. తన మీద ఈగలు ముసురుతున్నది కూడా అతను ఎరగదు. ఇక అతను బతకడని నిర్ధారణ చేసుకుని గ్రామస్తులు అతన్ని బాగ్గాదులోని అను పత్రికి వంప నిశ్చయించారు.

ఒక ఒంటెలవాడు డబ్బు తీసుకుని అతన్ని అస్త్రపత్రికి చేర్చటానికి ఒప్పుకున్నాడు. అతన్ని చాపతో సహా చుట్టి ఒంటె మీద ఎక్కిస్తూ ఉండగా ఘాని తల్లీ, చెల్లెలూ అటుగా వస్తూ, "ఎవడో, పాపం, దిక్కులేనివాడు. మన మానింలాగే ఉన్నాడు కాదా?" అనుకున్నారు. వాళ్ళు కాలి నడకన డమాస్కసు నుంచి బాగ్గాదుకు పోతూ మట్టికొట్టుకుని దిక్కులేని స్త్రీల లాగా ఉన్నారు.

ఒంటెలవాడు ఘానిను ఒంటె పైన వేసి బాగ్గాదుకు చేర్చి, అనుపత్రి ఇంకా

తెరప నందున ఘానింను అనుప్రతి మెట్లు మీద పడుకోబెట్టి, ఒంటెను తీసుకుని తిరుగు ప్రయాణమై వెళ్ళిపోయాడు.

అదృష్టవశాత్తూ ఆక్కడికి బాగ్గాదు పర్తక ప్రముఖుడొకడు వచ్చి, ఘానింను చూసి, "ఎవరో, పాపం, కుర్రవాడు! ఆస్పత్రిలో ప్రవేశించాడంటే తిరిగి ప్రాణాలతో బయటపడడు. ఇతన్ని ఇంటికి తీసుకుపోయి చికిత్స చేయించానంటే అల్లా కృప వల్ల ఆ లోకంలో నుఖపడతాను," అనుకున్నాడు. అయిన తన బానిసల చేత ఘానింను తన ఇంటికి పట్టించుకు పోయి, తన భార్యతో, "అల్లా మనకి అతిథిని

పంపాడు. ఇతనికి ఏ లోటూ రానియకు," అని చెప్పాడు.

పర్తకుడి భార్య పెద్ద అండాలో నీళ్ళు కాగ బెట్టింది, ఘానింకు స్నానం చేయించి, తన భర్త దుస్తులు తొడిగింది, అతని చేత ఒక గ్లాసు పర్వతు తాగించి, అతని ముఖం పన్నీరుతో తుడిపించింది. ఈ ఉపచారాలతో ఘానింకు క్వాస కస్త బాగా అడింది. బలంకూడా కొంచెం కొంచెంగా తిరిగి రాసాగింది. అతనికి తన గతమంతా జ్ఞాపకం వచ్చింది. ఎంతో కాలమయ్యాక మళ్ళీ కూతల్ కులూబ్ గురించి ఆలోచించ సాగాడు...

కూతల్ కులూబ్ ను చీకటికొట్టులో వేయమని అజ్ఞాపించిన ఖలీఫా ఆమెను పూర్తిగా మరిచాడు. ఇరవైనాలుగు రోజులు గడిచాక ఖలీఫా ఆ చీకటికొట్టు పక్కగా వెళుతూ లోపల ఎవరో అనుకుంటున్న మాటలు విన్నాడు.

కూతల్ కులూబ్ ఘానింను ఉద్దేశించి ఈ విధంగా అనుకుంటున్నది: "ఖలీఫాతో పోలిస్తే నువ్వెంత ఉదారుడివి! అయిన మనిషినని నీవు నా మానం కాపాడావు; అయిన నీ తాలూకు స్త్రీలకు తీరని అపచారమూ, అపమానమూ చేశాడు! కాని అయిన అల్లా సమక్షంలో నిలబడి ఈ పాపా

నికి సంజాయిషీ చెప్పకోవలసిన రోజు వస్తుంది. నీకు ఆకారణంగా ద్రోహం చేసిన ఖలీఫాకు దేవతలు తగిన శిక్ష విధించక పదిలిపెడతారా?"

ఈ మాట లంటున్నది కూతల్ కులూబ్ అని తెలుసుకుని ఖలీఫా, తాను ఘానింకు ద్రోహం చేసిన సంగతి కూడా గ్రహించాడు. అయిన ఆమెను తన సమక్షానికి రప్పించి, "నేను ఎవరికి ద్రోహం చేశాను? నా స్త్రీ మానాన్ని కాపాడిందెవరు?" అని అడిగాడు.

"వర్తకుడు ఘానిం! ఆతను ఎంత మృదుస్వభావం కలవాడు! ఎంత పెద్ద మనిషి! ఆక్రమమైన పని చెయ్యటం అతనికి సాధ్యంకాదే!" అన్నది కూతల్ కులూబ్.

"పొరపాటు జరిగిపోయింది. ఇందుకు పరిహారంగా నీ కేం కావాలి? కోరుకో! తప్పక ఇస్తాను," అన్నాడు ఖలీఫా.

"ప్రభూ, నాకు ఘానింను ఇప్పించండి. అతను తిరిగివస్తే అతన్ని పెళ్ళాడటానికి అనుమతి ఇవ్వండి," అన్న దామె.

"మాట ఇచ్చి కాదంటానా? అలాగే పెళ్ళాడు," అన్నాడు ఖలీఫా.

"ఇంతకూ, ఘానిం ఎక్కడ ఉన్నది ఎవరికి తెలిసినట్లు కనబడదు. అతన్ని

నేనే స్వయంగా వెతుక్కుంటాను," అన్నదామె.

"నీకు ఎలా చేయాలని ఉంటే అలా చెయ్యి. నా అభ్యంతరం ఏమీ లేదు," అన్నాడు ఖలీఫా.

కూతల్ కులూబ్ పరమానందభరితురాలై, వెయ్యి బంగారు దీనారాలు వెంట తీసుకుని ఆ రోజే బాగ్దాదునగర మంతా కలయ తిరిగింది. ఎంత వాకబు చేసినా ఆమెకు ఘానిం వార్త తెలియరాలేదు. మర్నాదామె నగరంలోని వర్తక కేంద్రాలన్నీ తిరిగి, ప్రతి కేంద్రంలోనూ ప్రముఖ వర్తకుడికి తన కథ చెప్పకుని, వీడలకు దానం

చేయమని డబ్బిచ్చింది. మూడోనాడు ఆమె నగల వర్తకుల పేటకు వెళ్ళి అక్కడి వర్తక ప్రముఖుడికి కూడా తన కథ చెప్పి, దానధర్మాలకు డబ్బిచ్చింది.

అప్పుడా వర్తకు డామెతో, "అమ్మా, దైవికంగా నే నొక యువకుడికి మా ఇంట అశ్రయమిచ్చాను. అతను చాలా జబ్బుగా ఉన్నాడు. నా కతని పేరు తెలియదు గాని, మనిషి శవంలాగా ఉన్నప్పటికీ ఆండ చందాలు గలవాడని, గొప్ప వంశంలో పుట్టిన వాడని తెలుస్తూనే ఉంది. అతను ధనాన్నే, ప్రేమనో కోల్పోయాడని నేను అనుకుంటున్నాను," అన్నాడు.

ఈ మాటలు వింటుంటే ఆమె హృదయం వేగంగా కొట్టుకొసాగింది. ఆమె వర్తకుడితో, "తాతగారూ, ఎటుగాని వేళ మిమ్మల్ని దుకాణం విడిచి రమ్మనటం భావ్యంగా ఉండదు. మీ ఇల్లు చూపగల మనిషి నెవరినైనా నా వెంట వంపుతారా?" అని అడిగింది. వర్తకుడు వెంటనే ఒక చిన్న పిల్లవాణ్ణి పిలిచి, "ఒరే, ఈమెను మా ఇంటికి తీసుకు పో," అన్నాడు.

కుర్రవాడి సహాయంతో కూతలేకులూబో వర్తకుడి ఇంటికి వచ్చి మంచాన పడి ఉన్న ఘానింను చూసింది, కాని గుర్తించలేక పోయింది. ఆమె అతన్ని చూసి బాలి పడుతూ వర్తకుడి భార్యతో, "తన దేశంలో రాజే అయినా కాని దేశంలో పచ్చి పడిన వాడు ఎంత దురదృష్టహినుడు! ఇతనికి మందులూ అవీ బాగ్రత్తగా ఇప్పించండి," అంటూ కొంత డబ్బు ఇచ్చి రాజభవనానికి తిరిగి వెళ్ళిపోయింది.

ఆమె ప్రతి రోజూ సగరం మూల మూలలకు వెళ్ళి ఘానిం కోసదం ఇంకా వెతుకుతూ ఉంది. ఇలా ఉండగా నగల వర్తక ప్రముఖుడు ఒకనాడు ఆమెకు ఎదురై, "అమ్మాయీ, బాగ్గాదుకు రోజూ వచ్చే అనాథులను గురించి వాకబు చేస్తూ ఉండ

మన నాతో అన్నావు గదా. ఇవాళ ఇద్దరు అనాథ స్త్రీలు వాకు తటస్థపడ్డారు. వారు చాలా దీనాపస్థలో ఉన్నారు. కాని గొప్ప ఇంటి వాళ్ళనిపిస్తుంది," అన్నాడు.

వారిని తన వద్దకు తీసుకు రమ్మని కూతలోకులూబ్ ఆయనను కోరింది. ఆయన అలాగే చేశాడు. వారిని చూస్తూనే ఆమె కంట తడిపెట్టుకుని, "అయ్యో, వీరు కష్టాల కోసం పుట్టినవారు కాదు. ఒకప్పుడు ఎంతో గౌరవంగా బతికినవారు. మొహాలు చూస్తేనే తెలుస్తున్నది," అన్నది.

ఈ మాటలు విని ఆ ఇద్దరు స్త్రీలుకూడా ఏడిచారు. వారు ఘానిం తల్లి, చెల్లెలూనూ. ఘానిం తల్లి కూతలోకులూబ్ తో, "అమ్మా, మేము నా కొడుకు ఘానిం కోసం వెతుకు తున్నాం. మా అన్నేషణ ఫలించాలని అల్లాను ప్రార్థించమ్మా!" అన్నది.

ఈ మాట వినిగానే కూతలోకులూబ్ స్పృహ తప్పి పడిపోయింది. వారిద్దరూ తన ప్రియుడి తల్లి, చెల్లెలూ అని ఆమె గ్రహించింది. స్పృహ తెలుస్తూనే ఆమె వారిద్దరినీ కొగలించుకుని, "అల్లాను సమ్మంది. నాలోకూడా విశ్వాసం ఉంచండి. ఇక మీ కష్టాలు తొలగిపోతాయి," అన్నది. ఆమె వర్తకుడికి వెయ్యి దీనారాలిస్తూ,

"తాతగారూ, వీరిద్దరినీ మీ ఇంటికి తీసుకు పోయి, వారికి చక్కగా స్నానాలు చేయించ మని, మంచి బట్టలు కట్టించమని మీ భార్యతో చెప్పండి. వారిని అన్ని విధాలా ఆదరణతో చూడండి," అన్నది.

మర్నాడు ఉదయం ఆమె వారిని పరా మర్పించటానికి పర్తకుడి ఇంటికి వెళ్ళేసరికి వారిద్దరూ పూర్తిగా మారిపోయి రాణివాసపు స్త్రీలలాగా ఆమె ఎదట ప్రత్యక్షమయ్యారు. తరవాత ముగ్గురూ కలిసి రోగి వద్దకు వెళ్ళారు. అతనింకా అపస్మార స్థితిలోనే ఉన్నాడు. అతన్ని అతని తల్లిగాని, చెల్లెలు గాని గుర్తించనే లేదు.

వారు ముగ్గురూ అక్కడే కూచుని మాట్లాడటంలో కూతలేకులాబ్ అనే మాట వచ్చింది. వెంటనే ఘానిం కళ్ళు తెరిచి, మోచేతి మీద కొద్దిగా లేచి, "ఎక్కడున్నావు, కూతలేకులాబ్?" అన్నాడు.

"అక్కడే ఉన్నాను. నువ్వు నిజంగా ఘానిం చేనా?" అన్నది కూతలేకులాబ్ అత్రంగా లేస్తూ.

"అవును, నేను ఘానింనే!" అన్నాడతను. ఆ తరువాత ఏమి జరగాలో అదంతా జరిగింది. అందరూ ఆ సందర్భాన్ని గుర్తు చేస్తున్నారు. ఒకరినొకరు కొగలించుకున్నారు.

కూతలేకులాబ్ తన ప్రియుడితో, ఖలిఫా జరిగిన దానికి పట్టాభిషేకం పట్టాడని, తామిద్దరూ పెళ్ళాడటానికి కూడా ఒప్పుకున్నాడని చెప్పి, రావనగరుకు వెళ్ళిపోయింది. అమె అక్కడి నుంచి ఆ స్త్రీ లిద్దరికీ రాజీవితమైన దుస్తులు పంపింది. నాలుగు రోజులపాటు పుష్పకరమైన ఆహారం

వారికి ఏర్పాటు చేసింది. తరువాత ఖలిఫాతో అంతా చెప్పేసింది.

ఖలిఫా ఘానింను తన దర్బారుకు పిలిపించాడు. ఘానిం అందరూ, అతని విషయ ప్రవర్తనా ఖలిఫాను ముగ్గుణ్ణి చేశాయి. అందరూ వింటుండగా ఘానిం తన కథ ఉన్నదున్నట్టు చెప్పాడు. అతను నిర్దోషి అని ఖలిఫాకు మరింత బాగా సమ్మతం కుదిరింది. ఆయన ఘానింపై దౌర్జన్యం చేసినందుకు క్షమాపణ చెప్పకుని అతనికి మంచి ఉద్యోగమూ, నౌకర్లూ మొదలైనవి ఏర్పాటు చేశాడు.

ఘానిం చెల్లెలు ఫిత్నా అపూర్వ సౌందర్య పతి. అమె చక్కదనం చూసి ఖలిఫా అమెను పెళ్ళాడగోరాడు. ఇండుకు ఘానిం సంతోషంగా సమ్మతించాడు. ఘానింకూ, ఖలిఫాకూ ఒకే సమయంలో వివాహాలు జరిగాయి. తరువాత అందరూ సుఖంగా ఉన్నారు. —(అయిపోయింది)

“ అరణ్యకాండ ”

రాముడు సీతా లక్ష్మణులతో సహా మహా భయంకరమైన దండ కారణ్యం ప్రవేశించాడు. అరణ్యం అందునే ఋష్యా శ్రమాలున్నాయి. ఆశ్రమాలుండే ప్రాంతం అందంగానూ, వానయోగ్యంగానూ ఉన్నది.

అక్కడి ఋషులు సీతా రామలక్ష్మణులకు చక్కని అతిథ్య మిచ్చి, “రామా, రాజు దుష్ట శిక్షణ చేస్తాడు గనక ప్రజలకు తండ్రీ వంటి వాడు. మేము నీ రాజ్యంలో ఉన్నాం. నీవు పట్టణములో ఉన్నా. అరణ్యంలో ఉన్నా మాకు రాజువే. అందు చేత నీవే మమ్మల్ని ఎల్లప్పుడూ రక్షిస్తూ ఉండాలి,” అన్నారు.

రాముడు ఆ ఆశ్రమాలలో రాత్రి గడిచి ఉదయం కాగానే సీతా లక్ష్మణులతో సహా

నిర్జనమైన భీకరారణ్యం ప్రవేశించాడు. ఈ భయంకరారణ్యంలో అందమన్నది లేదు. ఎటు చూసినా భయంకరమైన దృశ్యాలే. చెట్లు చీకాకుగా ఉన్నాయి. నీటి మడుగులు అసహ్యం పుట్టిస్తున్నాయి. సమస్త భీకర జంతువులూ ఆ అరణ్యంలో తిరుగాడుతున్నాయి.

దారిలేని ఆ అరణ్యంలో వడి వారు పోతూండగా వారి కొక రాక్షసుడు ఎదురయ్యాడు. వాడు చాలా ఎత్తుగా ఉన్నాడు. పెద్ద నేరు; పెద్ద పొట్ట; చూస్తేనే రోత పుట్టే ఆకారం! వాడి చేతిలో ఒక పెద్ద గూలం ఉన్నది. దానికి సింహలూ, పులులూ, తోడెళ్ళూ, జింకలూ, ఒక ఏనుగు తలా గుచ్చి ఉన్నాయి. ఆ రాక్షసుడు సీతా రామ

అడవికి వంపిందే ఆ ఉద్దేశం కొంచెం కొంచెమే నెరవేరుతున్నది. లక్ష్మణా, తండ్రి చేసిపోయినా, రాజ్యం పోయినా కలగని బాధ ఏడు సితసు తాకటం చేత కలుగు తున్నది!" అన్నాడు కన్నెరు శార్పుతూ!

రాముడి దుఃఖం చూసి లక్ష్మణుడికి పట్టరాని ఆగ్రహం వచ్చింది. "నెను వక్కున ఉండగానే అలా విచారిస్తావేమిటి? ఒక్క బాసంతో నెను వీడి ప్రాణాలు తిస్తాను," అని అతను రాముడితో అని రాక్షసుడితో వెటకారంగా, "నాయనా, ఈ అరణ్యంలో ముఖంగా తిరిగే నువ్వే పడవు?" అన్నాడు.

"అడిగేవాణ్ణి నెను, చెప్పేది మీరు! కాటుకేసి విక్కుడికి పోతున్నారు?" అన్నాడు రాక్షసుడు.

"మేము క్షత్రియులం. సదాచారం గల వాళ్ళం. అరణ్యవాసం చేస్తున్నాం. నీ సంగతి చెప్పు," అన్నాడు రాముడు.

"నా సంగతి చెబుతా విను. నా తండ్రి జయుడు, తల్లి శత్రుహద. నా పెరు విరాధుడు. బ్రహ్మను గురించి పెద్ద తపస్సు చేసి నెను ఏ ఆయుధంతోకూడా చావ కుండా పరం పించాను. అందుచేత మీరీ అడవాని మీద ఆశ పడులుకుని, పారిపోయి

లక్ష్మణులను చూస్తూనే యముడిలాగా మీదికి వచ్చి, సితసు అవలీలగా ఎత్తి చంకన పెట్టుకుని, "మీరు ఆయుధ తీరి ఈ అరణ్యంలోకి వచ్చినట్టున్నారు. మీరు చూస్తే యుద్ధ వేషాలు ధరించారు, మరి మీ వెంట ఈ అడవి విందుకున్నది? నెను దిన్ని పెళ్ళాడెస్తాను. యుములను తెగుటం నాకు అలవాట, అందు చేత మిమ్మల్ని చంపి మీ రక్తం తాగేస్తాను," అన్నాడు.

రాక్షసుడి చంకలో చిక్కి గిలిగిలా కొట్టు కుంటున్న సితసు చూడగానే రాముడికి దుఃఖంతో నెరారుకు పోయింది. అతను లక్ష్మణుడితో, "ఏ ఉద్దేశంతో కైకెయి నన్ను

ప్రాణాలు రక్షించుకోండి. మీ ప్రాణాలు తీస్తే నా కేం లాభం?" అన్నాడు రాక్షసుడు.

రాముడి కళ్ళు కోపంతో ఎర్రబడ్డాయి. "నీచుడా, వర స్త్రీహరణం చేస్తావా? నీకు కాలం మూడింది," అంటూ అతను విల్లు ఎక్కుపెట్టి ఏడు కరుకైన బాణాలు రాక్షసుడి శరీరంలో దిగిపొయ్యటట్టు కొట్టాడు.

విరాధుడు ఎగతాళిగా నవ్వుతూ సితను కింద దించి, ఒక్కసారి ఒళ్ళు ఎరుచుకునే సరికి ఏడు బాణాలూ వాడి శరీరం నుంచి బయటికి వచ్చి, కింద పడిపోయాయి. వాడు కోపంతో శూలం ఎత్తి రామలక్ష్మణుల పైకి వచ్చాడు.

రాముడు రెండు బాణాలతో వాడి శూలాన్ని ముక్కలు చేశాడు.

కాని విరాధుడు లక్ష్మి పెట్టక వారిని పట్టుకోవటానికి యత్నించాడు. రామ లక్ష్మణులు కత్తులు చూసి వాణ్ణి ఎన్నో పొట్లు పొడిచారు. ఆ పొట్లనుకూడా లక్ష్మి పెట్టక వాడు ఆ ఇద్దరినీ అపరీలగా చెరొక భుజం మీదికి ఎత్తుకుని అరణ్యానికి అడ్డం పడి నడవసాగాడు.

"వీడిలా మనని ఎక్కడికి తీసుకు పోతాడో చూద్దాం," అని రాముడు లక్ష్మి ఋడితో అన్నాడు.

కాని సిత మాత్రం వాడి చేతులు పట్టు కుని, గట్టిగా పిడుస్తూ, "అయ్యో, ఈ రాక్షసుడు రామ లక్ష్మణులను ఎత్తుకు పోతున్నాడు. వన్ను తోడేళ్ళో పెద్దప్పలులో మింగేస్తాయి!...ఓ రాక్షసుడా, నీకు దణ్ణం పెడతాను. వారిని వదిలేసి నన్ను తీసుకుపో!" అన్నది.

సిత చేసిన అర్తనాదం వినగానే రామ లక్ష్మణులు కూడ బయల్కుని, తమ చేతులలో ఉన్న కత్తులతో విరాధుడి భుజాలు రెండూ సరికేరారు. వాడు కాస్తా పర్వతం శూలిపట్టు కూలాడు. అలా కింద పడిన ఆ రాక్షసుణ్ణి రామ లక్ష్మణులు పిడికిళ్ళో

చందమామ

తోనూ, మోకాళ్ళతోనూ కుమ్మి మన్నంలోకి ఎముక లేకుండా చితక బొడిచారు. అప్పటికి వాడి ప్రాణం పోలేదు.

విరాడుడు కదలకుండా వాడి కంఠంపైన కాలువేసి బలంగా తొక్కి పట్టి, రాముడు, "లక్ష్మణా, వీణ్ణి ఇలాగే పూడ్చేద్దాం. ఒక పెద్ద గొయ్యి తవ్వ," అన్నాడు. లక్ష్మణుడు వాడి వక్కనే గొయ్యి తవ్వాడు. రామ లక్ష్మణులు వాణ్ణి ఆ గోతిలోకి బలాత్కారంగా తోసేశారు. గోతిలో పడిపోతూ వాడు పెట్టిన పెడబొబ్బకు అరణ్యమంతా దద్దరిల్లింది. తరవాత రామ లక్ష్మణులు గుంటను రాళ్ళతో పూడ్చేశారు.

రాముడు సీతను కొగలించుకుని, ధైర్యం చెప్పి, లక్ష్మణుడితో, "మనం ఇలాటి అరణ్యానికి అలవాడుపడిన వాళ్ళం కాదు. అందుచేత ఇక్కడ ఉండటం మంచిది కాదు. త్వరగా శరభంగ మహాముని ఆశ్రమానికి పోదాం," అన్నాడు.

వారు శరభంగ మహాముని ఆశ్రమాన్ని చేరవస్తూ ఉండగా రాముడి కొక వింత దృశ్యం కనిపించింది. భూమికి ఎత్తుగా ఒక కాంతివంతమైన రథం కనిపించింది. దానికి అకు వచ్చని గుర్రాలు కట్టి ఉన్నాయి. సూర్యుడులాగా వెలిగి పోతున్న ఒక మహా పురుషుడు, కాంతివంతమైన అభరణాలూ, స్వచ్ఛమైన బట్టలూ ధరించి, నెలను అంటుకుండా ఆశ్రమంకేసి పోవటం కనిపించింది. అయిన వెంట అయినలాటి వాళ్ళే అనేక మంది పరివారంగా ఉన్నారు. అందరూ పాతికేళ్ళ వయస్సుగల వాళ్ళే.

రాముడు లక్ష్మణుడికి ఈ దృశ్యం చూపించి, "లక్ష్మణా, అది దేవేంద్రుడు లాగుంది. నేను వెళ్ళి తెలుసుకువస్తాను. నీవు, నీతా ఇక్కడే ఉండండి," అంటూ శరభంగాక్రమం కేసి బయలుదేరాడు.

ఆ వచ్చినది నిజంగా దేవేంద్రుడే. శరభంగ మహామునిని బ్రహ్మలోకానికి తీసుకు

రాముడు దేవేంద్రుణ్ణి గురించి అడగగా ఆయన, "అవును, నెను తపశ్శక్తి చేత బ్రహ్మలోకం సాధించుకున్నాను. నన్ను తినుకు పోవాలని ఇంద్రుడు పచ్చాడు. నిపు నాకోసం వస్తున్నావని తెలిసి, నిన్ను చూసి మరీ పోవామనుకున్నాను. నెను సాధించిన బ్రహ్మలోక, స్వర్గలోకాలను నీకు దానం చేస్తాను, పుచ్చుకో," అన్నాడు.

"స్వామి, నాకు కావలసిన లోకాలను నెనె పంపాదించుకుంటాను. ప్రస్తుతం ఈ అరణ్యంలో నాకు వానయోగ్యమైన చోటేదే చెప్పండి," అన్నాడు రాముడు.

"ఈ యేటి వెంబడి పోతే సుతిక్ష మహా ముని అశ్రమం వస్తుంది. ఆయన నీకు తగిన చోటు చూపించ గలుగుతాడు. పాము కుము సాన్ని విడిచినట్లు నెనీ దేహాన్ని విడవటం చూసి మరీ వెళ్ళండి," అంటూ శరభంగ మహాముని అగ్నిలో అరణ్యం పోసి అందులో ప్రవేశించాడు. ఆయన శరీరం అస్థికలతో సహా దగ్ధమయ్యాక, ఆయన ఇరవై అయిదేళ్ళ ప్రాయంగల దివ్య శరీరంతో అగ్ని నుంచి వెలువడటం చూసి సీతా రామలక్ష్మణులు నివ్వెర పోయారు.

శరభంగుడు దేహం చాలించగానే అశ్రమంలోని మునులందరూ రాముడి

వెళ్ళడానికి వ్యయంగా తన శరభంలో పచ్చాడు. రాముడు తన కోసం వస్తున్నావని గ్రహించి ఇంద్రుడు శరభంగుడితో, "రాముడు నన్ను కలుసుకోవడానికి వస్తున్నాడు. ఆతనివల్ల ఒక మహాకార్యం జరగాలి. అది ముగిసినదాకా ఆతనికి కన పడటం నా కిష్టం లేదు," అని చెప్పి తన రథ మెక్కి తిరిగి వెళ్ళిపోయాడు.

తన ప్రయత్నం విఫలంకగా రాముడు సీతా లక్ష్మణులను కలుపుకుని శరభంగుడి వద్దకు వచ్చి సమస్కరించాడు. అప్పటికే శరభంగుడు అగ్ని ప్రవేశం చెయ్యడానికి ఏర్పాట్లన్నీ చేసుకుని ఉన్నాడు.

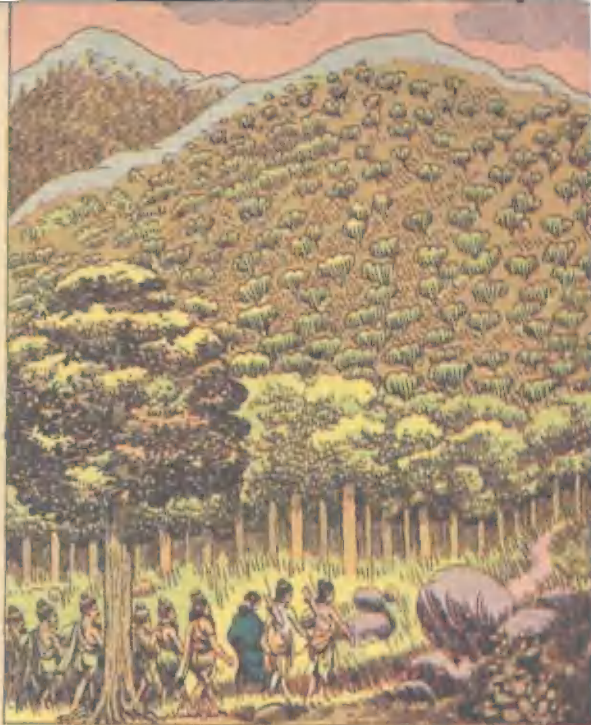

పద్మకు వచ్చి, "రామా, సంపాదించుకోవడా, చిత్రకూటంలోనూ, మందాకినీ తీరంలోనూ ఉండే ఋషులను రాక్షసులు చెప్పురాని హింసలు పెడుతున్నారు. వాళ్ళచేత వచ్చి పోయిన ఋషుల శరీరాలు ఎలా పడి ఉన్నాయో చూడు. క్రూరులైన ఈ రాక్షసుల బారీనుంచి ఋషులను నీవే కాపాడాలి," అన్నారు.

"నెను ఆరణ్యవాసం రాపటంలో తొడి అజ్ఞను పాలించే మేలు ఒకటేననుకున్నాను. ఇప్పుడు నాకు మీ మూలంగా మరొక మేలు కూడా చెకూడుతుందన్నమాట. నెను తప్పక రాక్షసుల బారి నుండి ఋషులను కాపాడతాను," అని రాముడన్నాడు.

రాముడు సుతిష్ఠిడి అశ్రమానికి బయలుదేరుతుంటే వైభావనుడు మొదలైనవారు అతని వెంట కదిలారు. వారందరూ కొన్ని నదులను దాటి, ఒక పర్వతం వక్కగా నున్న ఆరణ్యం ప్రవేశించారు. ఆ ఆరణ్యంలోనే సుతిష్ఠి మహాముని అశ్రమం ఉన్నది.

రాముడు తన పెరు చెప్పుకుని సమస్కారం చెయ్యగానే సుతిష్ఠి డతన్ని గుచ్చి కొగలించుకుని, "రామా, నీవు చిత్రకూటం చేరినప్పటి నుంచి నీ వార్తలు వింటూనే ఉన్నాను. నెను చాలా తపస్సు చేశాను.

అదంతా నీ కిస్తాను, నీలా లక్ష్మణులతో అన్ని లోకాలూ అనుభవించు," అన్నాడు.

"స్వామి, లోకాలన్నీ నెనె సంపాదించుకుంటాను. నా కి ఆరణ్యంలో నివాసయోగ్యమైన స్థానం ఉంటే చెప్పండి చాలు," అన్నాడు రాముడు.

"కావాలంటే ఈ అశ్రమంలోనే ఉండవచ్చు. ఇక్కడ మృగ బాధ తప్ప మరే బాధా లేదు," అని సుతిష్ఠిడు చెప్పాడు.

"నెను పారపాటిన అశ్రమ మృగాలను చంపినట్టయితే మీకు గోపం రావచ్చు. అందుచేత ఈ అశ్రమం నాకు పద్మ," అన్నాడు రాముడు.

సీతారామ లక్ష్మణులు ఆ రాత్రి అక్కడే సుఖంగా గడిపారు. మర్నాడు ఉదయం కాల కృత్యాలు ముగించి సుతిష్ఠిడితో, "స్వామీ, నా వెంట వచ్చిన మునులు తొందర చేస్తున్నారు. మాకు సెల విప్పించండి," అన్నాడు.

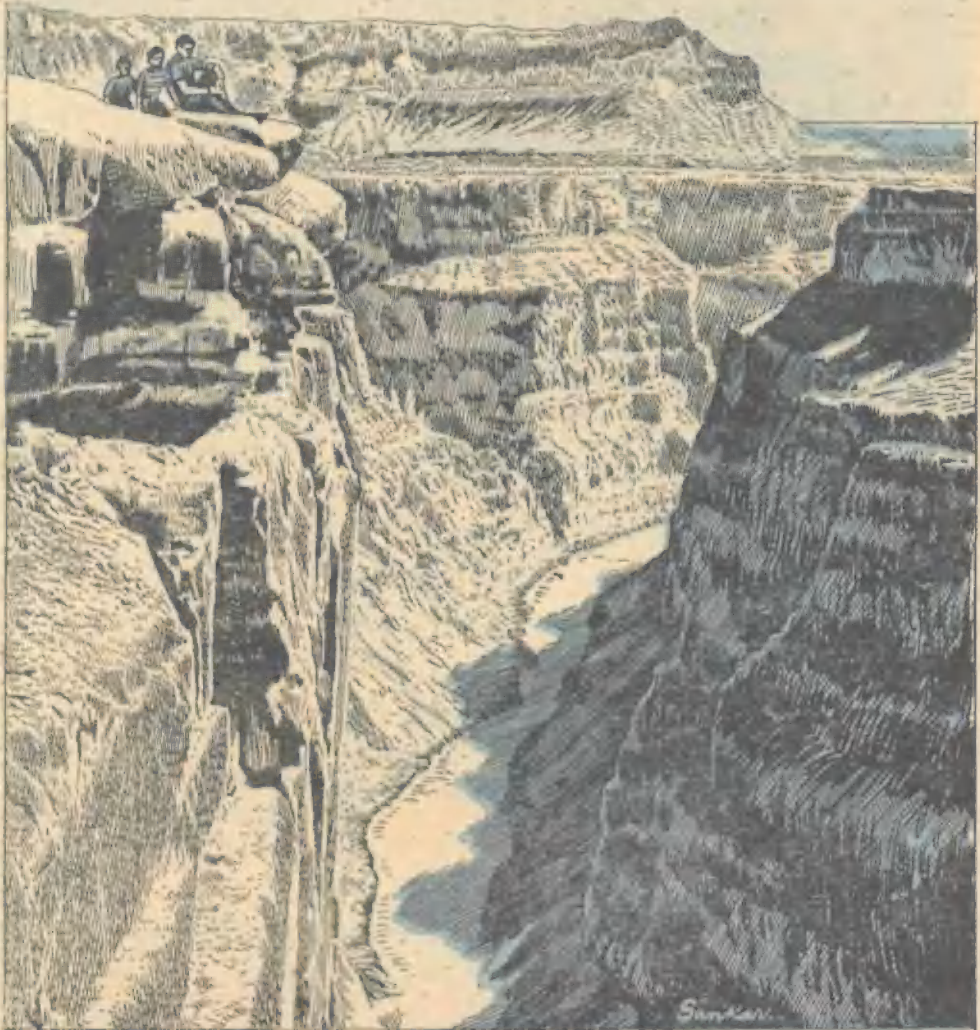
సీత రామలక్ష్మణుల ఆయుధాలు తెచ్చి ఇచ్చింది. దారిలో సీత రాముడితో, "ప్రపంచంలో మూడు మహా పాపాలు; అబద్ధం చెప్పటమూ, పర స్త్రీని కొరటమూ, అకారణ వైరమానూ. అన్నిటిలోకి ఆకారణ వైరం చాలా చెడ్డది. మొదటి రెండు పాపాలూ నిన్నంటలేవు. నాకు తెలుసు. కాని మనకు ఏ కిడూ చేయని రాక్షసులను నీ వెండుకు చంపాలి? వారిని చంపుతానని ఈ ఋషుల కెందుకు మాట ఇచ్చాలి? అసలు ఆయుధాలు వెంట ఉండటమే ఒక కిడు. పూర్వం ఒక ముని తపస్సు చేసు కుంటూ ఉంటే తపాభంగం కలిగించడానికి

ఇంద్రుడు ఒక భటుడి రూపంలో వచ్చి తన కత్తిని భద్రంగా దాచి ఉంచమనీ, మళ్ళీ వచ్చి తీసుకుంటాననీ చెప్పాడట. ఆ ముని ఆ కత్తిని కాపాడటానికి వెంట ఉంచుకుని తిరుగుతూ, మొదట్లో పళ్ళూ ఫలాలూ శోకాడట. కాని రానురాను అతడి ఋద్ధి హింసవైపు మళ్ళీ. చివరకు చచ్చి సరకానికి వెళ్ళాడట. అందుచేత మనం కనినం ఈ అరణ్యవాస కాలంలో నైనా ఆయుధాలు విస్మరించి తపస్సు చేసు కుందాం. తరిగి అయోధ్యకు వెళ్ళాక క్షత్రియధర్మం పాటించవచ్చు. ఇది అదేశం కాదు, సూచన మాత్రమే," అన్నది.

రాముడు సీతతో, "ఆ మును లందరూ ప్రాధేయ పడితే వారి కొరికపై, రాక్షసులను చంపి వారి తపస్సు నిర్విఘ్నంగా కొనసాగిస్తా నని మాట ఇచ్చాను. నిన్నూ, లక్ష్మణుణ్ణి, నా ప్రాణాలనూ వదులుతాను గాని చేసిన ప్రతిజ్ఞ విడవను," అన్నాడు.

భూమిలో ఒక గాటును ఈపాంచండి. దాని నిడివి 217 మైళ్ళు, లోతు దాదాపు ఒక మైలు, వెడల్పు 4 లగాయతు 8 మైళ్ళు. అలాటి కనుమ ఉత్తర అమెరికాలోని ఆరిజోనా రాష్ట్రంలో ఉన్నది. అదే గ్రాండ్ కాన్యాన్. దీని అడుగున కొలరాడో నది ప్రవహిస్తున్నది. ఈ కనుమ దిగువభాగంలో ఉండే రాళ్ళు 150 కోట్ల ఏళ్ళనాటివి! భూమియొక్క చరిత్ర అంతా ఈ కనుమలో మనకు కానవస్తుంది.

ప్రశ్నోత్తరాలు

1. యస్. రామచంద్రయ్య, సంతపేట

రాత్రులు సక్షతములను చూచునప్పుడు ఒక్కొక్క సక్షతము తానున్న చోటును విడిచి, క్రిందికి జారునట్లు కనిపించి, మధ్యలో అంతర్ధాన మవుతుంది. అలా జరుగుటకు కారణము సెలవిస్తారా?

అలా రాలినట్లు కనిపించేవి ఉల్కలు. సక్షతాలు ఎప్పుడూ ఒకే స్థానంలో ఉంటాయి. ఉల్కలు బయటి అకాశంలో నుంచి భూమి కేసి వచ్చి, గాలి ఒరిపిడికి వేడెక్కి మండిపోతాయి. ఇది భూమికి 150—250 మైళ్ల ఎత్తున జరుగుతుంది.

2. జె. సూర్యనారాయణరావు, గద్వాల

షష్టిపూర్తి అంటే అర్థమేమిటి?

అరవై పూర్తి కావటమన్న మాట. మనుషులు అరవై విళ్ళ వయసున షష్టి పూర్తి చేసుకుంటారు. నిమిషాని కొకసారి సెకండ్లకు షష్టి పూర్తి అవుతుంది. అలాగే గంట కొకసారి నిమిషాలకు షష్టి పూర్తి అవుతుంది.

3. బి. సాంబశివరావు, విజయనగరము

ఆన్నయ్యా, ఆగస్టు నెల "చందమామ"లో, "కుమారసంభవము"లో, చివరి పేజీలో బ్రహ్మ దగ్గిర అగ్ని హోత్రుడు ఉండవలసినది ఒక స్త్రీ ఉన్నది. ఎవరో తెలుపుతారా?

ఆ పేజీలో ఉన్నది బ్రహ్మ కాదు, అగ్నిహోత్రుడే. ఆ స్త్రీ అగ్నిహోత్రుడి భార్య.

4. సర్వోదయ ప్రసాద్, సికందరాబాద్

ఫాటో వ్యాఖ్యల పోటీకి ఉపయోగించు ఫాటోలను ప్రత్యేకంగా నియమించబడిన వారే తీస్తారా, లేక మా పంటి పాఠకులు తీసిన ఫాటోలనుకూడ ఉపయోగిస్తారా?

"చందమామ"లో ఫాటో వ్యాఖ్యల పోటీకి ఉపయోగించే ఫాటోలన్నీ సర్వ హక్కులు తీసినవే. ఫాటోలు బాగున్నట్లయితే ఎవరు పంపినా పంపవచ్చు.

5. వంశేధు నాగమణి, సిలేరు

అన్నయ్యా, ఉత్పల సత్యనారాయణాచార్యగారి "పార్వతీ కల్యాణము" లోని హమవంతుని భార్య మేనకయు, అప్పరసలలోని మేనకయు ఒకరేనా?

కాదు, హమవంతుడి భార్య దక్ష ప్రజాపతి మనమరాలు.

6. ఎ. వై. గిరి, ఖమ్మం

అన్నయ్యా, ప్రపంచములోకెల్ల పెద్ద నది ఏది? అది ఏ దేశములో ఉన్నది? ఎమెజాన్ నది, దీని నిదివి 4000 మైళ్ళు. ఇది దక్షిణ అమెరికాలో ఉన్నది.

7. టి. సీతారాం, చిత్రపూరు

మామా, నేను మాంచి కథను వ్రాసి దానికి తోడు నా ఫోటోను జతపరిచి పంపుతాను. "చందమామ"లో ప్రచురిస్తావా?

నిజంగా "మాంచి" కథ అయితే ప్రచురిస్తాం. ఫోటో మాత్రం ప్రచురించం.

8. బొరిగి దర్మారావు, గుమ్మలమ్మిపురం

బ్రదర్, "చందమామ"లో ఇంతమంది పంపుచున్నారు గాని అన్ని ప్రశ్నలకు జవాబు యివ్వకపోవటం కారణం ఏమిటి?

తేచక వేసే ప్రశ్నలకూ, కేవలం "చందమామ"లో తమ పేరు చూసుకునేటందుకు వేసే ప్రశ్నలకూ, అదివరకు జవాబు లిచ్చిన ప్రశ్నలకూ "చందమామ"లో చొటులేదు.

9. పెండ్యాల కృష్ణమూర్తి, నాగన్నపల్లి

"చందమామ" చిత్రకారు లంతా ఎక్కడ ఉంటారు? ఏయే ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు?

"చందమామ"లోనే ఉండి అర్చిస్తులుగా ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు.

10. యస్. యం. హసీఫ్, భువనగిరి

అన్నయ్యా, సింధూ నాగరికత, అర్యుల నాగరికతలలో ఏది మొదట భారత దేశములో వెలసినది?

సింధు నాగరికత పూర్తిగా మన దేశానికి చెందినది, ఎందుకంటే దాని స్థావరాలు మన కివాడు కనిపిస్తున్నాయి. అర్య నాగరికత పైనుంచి వచ్చింది. ఈ రెండు నాగరికతల సమ్మేళనంలో సింధు నాగరికత క్షీణించి పోయింది. అయినా దాని చాయలు పూర్తిగా నశించలేదు.

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

తెల్లరిన బ్రతుకులకై...

మంజినవారు:
ఎన్. సురహచలం, హైదరాబాద్

బహుమతి
పొందిన వ్యాఖ్య

తెల్లిపెడలా మేలుకొలుపు!

వంపినవారు,
ఎస్. సింహచలం, హైదరాబాద్

ఒక గ్రామంలో ఒక పండితుడుండే వాడు. ఆయనకు ఒకనాడు దూర ప్రయాణం చేసి రావటం వల్ల ఒళ్లంతా నొప్పి చేసింది.

ఆయన తన శిష్యుణ్ణి పిలిచి, "ఒరే, ఒళ్ళంతా నొప్పిలుగా వుంది. ఈ చాప మీద పడుకుంటాను. మీద నిలబడి, నీ కాళ్ళతో శరీరాన్ని కాస్త మర్చన చెయ్యి," అన్నాడు.

గురువుగారి మాటలు వింటూనే శిష్యుడు నేరూ నెత్తి కొట్టసుకుంటూ, "గురువుగారూ, ఎంతమాట! మీ పవిత్రమైన శరీరాన్ని నా కాళ్ళతో

తొక్కి పాపం కట్టుకోమంటారా? నా ప్రాణమైనా యిస్తాను, అడగండి. అంతేకాని, ఈ పాపకార్యం మాత్రం చెయ్యను," అన్నాడు.

దానికి గురువు చిరుసవ్వు నవ్వి, "ఒరే, నీకు నా మాటల మీద కన్న, నా శరీరం మీద ఎక్కువ భక్తి వున్నట్టుంది. నువ్వు నా శరీరం మీద కంటే, అది చలికే మాటల మీద ఎక్కువ గౌరవం చూపటం నేర్చుకోవాలి," అన్నాడు.

శిష్యుడు తన తప్పు గ్రహించి, గురువుగారు చెప్పినట్టు చేశాడు.

ఫోటోవ్యాఖ్యల పోటీ :: బహుమానం రూ. 10 లు

ఈ ఫోటోల వ్యాఖ్యలు 1962 నవంబర్ నెల సంచికలో ప్రకటింపబడును.

★ పై ఫోటోలకు సరిబిన వ్యాఖ్యలు ఒక్క మాటలోగాని, చిన్న వాక్యంలోగాని కావాలి. (రెండు వ్యాఖ్యలకూ సంబంధం వుండాలి.)

★ సెప్టెంబర్ నెల 20-వ తేదీలోగా వ్యాఖ్యలు మాకు చేరాలి. తరువాత చేరే వ్యాఖ్యలు ఎంత మాత్రమూ పరిశీలింపబడవు.

★ మాకు చేరిన వ్యాఖ్యలలో అత్యుత్తమంగా వున్న సెట్టుకు (రెండు వ్యాఖ్యలకు కలిపి) రూ. 10/లు బహుమానం.

★ వ్యాఖ్యలు రెండూ పోస్టుకార్డుపైన వ్రాసి, ఈ ఆద్రనుకు పంపాలి:-చందమామ ఫోటో వ్యాఖ్యల పోటీ, మద్రాసు-26.

సెప్టెంబర్ నెల పోటీ ఫలితాలు

మొదటి ఫోటో: తెల్లరిన బ్రతుకులకై...

రెండవ ఫోటో: తెలిపేదెలా మేలుకొలుపు!

పంపినవారు: ఎస్. సింహాచలం,

పంజగుట్ట అపిషియల్ కాలనీ, హైదరాబాద్.

బహుమతి మొత్తం రూ. 10/- ఈ నెలాఖరులోగా పంపబడుతుంది.

అట్ట చివరి బొమ్మ

ఎవరెన్ని విధాల చెప్పినా ధర్మరాజుకు నైరాగ్యం వదలలేదు. అప్పుడు కృష్ణు డాయనకు పోతే మహారాజుల కథలు చెప్పి, అనంతరం స్వంజయుడి కథ ఈ విధంగా చెప్పాడు :

ఒకప్పుడు నారదుడూ, అయిన మేనల్లుడైన పర్వతుడూ లోకనందారం చేస్తూ స్వంజయుడనే రాజు వద్దకు వెళ్ళారు. వారిద్దరి మధ్యా రహస్యాలు లేవు. ఎవరు రెండోవారి వద్ద ఏ సంగతి దాచినా శాపవలం పొందేటట్లు వారు ఒప్పందం కూడా చేసుకుని ఉన్నారు.

స్వంజయుడు ఆ మహాస్తులకు అతిథ్యం ఇచ్చి, వారికి సవర్కాలు చెయ్యటానికి సుకుమారి అనే తన కుమార్తెను నియమించాడు. నారదుడికి ఆ పిల్ల మీద ప్రేమ ఏర్పడి క్రమంగా వృద్ధి కాసాగింది. అయితే ఈ సంగతి నారదుడు తన మేనల్లుడైన పర్వతుడికి చెప్పక దాచాడు. అయినా పర్వతుడి సంగతి గ్రహించి, “నీ వా పిల్లను వెళ్ళాడిన మరుక్షణం కోతివెపోతావు గాక!” అని తన మామను శపించాడు. “నీకు స్వర్గలోక నందారం లేకుండా పోవుగాక!” అని నారదుడు ఎదురు శాపం పెట్టాడు. తరవాత మామా అళ్ళుళ్ళు విడిపోయారు.

నారదుడు స్వంజయుడి వద్దకు వెళ్ళి తనకు సుకుమారి నిచ్చి పెళ్ళి చెయ్యమని కోరాడు. రాజు ఒప్పుకుని పెళ్ళి చేశాడు. నారదుడు కోతిగా మారిపోయాడు. కొంత కాల మైవాక పర్వతుడు నారదుడున్న చోటికి వచ్చి తనకు స్వర్గలోక నందారం అనుగ్రహించ మన్నాడు. అప్పు డిద్దరూ తమ శాపాలను ఉపసంహరించుకున్నారు.

వారు కొంతకాలం స్వంజయుడి వద్ద ఉన్నమీదట పర్వతుడు స్వంజయుణ్ణి ఒక వరం కోరుకోమన్నాడు. ఇంద్రుడితో సమానుడైన ఒక కొడుకు నిమ్మని స్వంజయు డడిగాడు.

“అలాగే ఇస్తాను కాని నీవు వాణ్ణి ఇంద్రుడి బారి నుంచి కాపాడుకోవాలి సుమా!” అన్నాడు పర్వతుడు.

“వాడికి దీర్ఘాయువు కూడా ఇవ్వండి,” అని స్వంజయు డడిగితే పర్వతుడు బదులు చెప్పలేదు. అది చూసి నారదుడు, “నీ కొడుకుకు ప్రాణాపాయం కలిగితే నేను బతికి సైను,” అని స్వంజయుడికి మాట ఇచ్చాడు.

నారద పర్వతులు వెళ్ళిపోయాక స్వంజయుడికి సువష్ణస్థివి అనే కొడుకు కలిగాడు. వాడి కిర్తి ప్రపంచమంతటా వ్యాపించటం చూసి, వాణ్ణి చంపి రమ్మని తన వశ్రాయుధాన్ని ఇంద్రుడు వ్యామరూపంలో పంపాడు. ఒకనాడు సువష్ణస్థివిని వాడి దాది వనానికి తీసుకు రాగా ఆ పులి వాణ్ణి చంపి అంతర్ధానమయింది. ఈ సంగతి తెలిసి పుత్రకోకంటే ఏడుస్తున్న స్వంజయుడి వద్దకు నారదుడు వచ్చి తత్వబోధ చేసి, ఇంద్రుడి అనుమతితో ఆ కుర్రవాణ్ణి తిరిగి బతికించాడు.

వసంతి సౌందర్య రహస్యం...

‘నా చర్మ సౌందర్యానికే
లక్స్ అనువైనది!’

ఏదీమా తారలకు
సౌందర్యమువిచ్చే
జుట్టపైస,
హిమ్యమగు నమ్మి,

‘రంగులు సుందరం...నమ్మలు మనోహరం!’ అద్దది బాగదైన ఏదీమా తార వసంతి
హిందూస్థాన్ లిమిటెడ్ ఉత్పత్తి

LTS. 132-X19 TL

లిటిల్స్
ఓరియంటల్ బామ్

జలుబు, తలనొప్పి మొదలగు
బాధల నివారిణి

జర్మెక్స్
నరుకులకు, గాయములకు, కాల్పులకు
పెట్టింది పెరు

లిటిల్స్ ఓరియంటల్
బామ్ అండ్
ఫార్మ్యూటికల్స్ లి.,
మదరాసు - 2.

★
చందా దారులకు
గమనిక!

★
చందమామ కాపీలు పంపుటకు మీ
చిరునామాలో ఏదైనా మార్పు చేయ
వలసివస్తే, 5-ప తెదిగి లోగానె, మీ
చందా సంబరను కనువరచుచూ,
మాకు తెలుపాలి. అలస్యమైతే
తర్వాత నెలవరకు మీ కొత్త అర్ర
నును అమలులో పెట్టడానికి
వీలుండదు.

మీ సహకారాన్ని కోరుచున్నాము.

సర్కులేషన్ మేనేజరు.

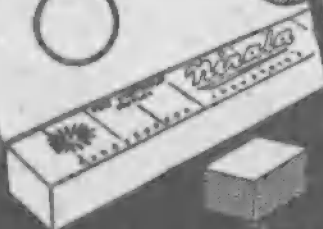
★

బట్టలను
ఎంతో
శుభ్రముగా
ఉతుకుండుటకు

నిరాల

బార్ సబ్బు
వాడండి

అనుగచ్ఛదా యాండ్స్ లిమిటెడ్, కర్నూలు.

5/12/62

లాభదాయకమైన లఘు పరిశ్రమ ప్రారంభించండి

"అభినాతన కుటీర పరిశ్రమలు" (తెలుగు) పుస్తకంలో లాభదాయకమైన వివిధ పరిశ్రమలు వున్నాయి. ఈ పరిశ్రమలలో వున్నవారు చక్కటి లాభాలను అర్జిస్తున్నారు. ప్రతి పరిశ్రమనుగూర్చి సంక్షిప్తమైన వివరాలు, ముడిపదార్థాలు లభించే చోట్లు, ముడి పదార్థాల కొనుగోలుకు, వాయిదాల వ్యవస్థిత యంత్రాల కొనుగోలుకు ప్రభుత్వం యిచ్చే సహాయం - యిందులో వున్నాయి, లఘుపరిశ్రమలు ప్రారంభించ దలచుకున్న వ్యక్తుల సమన్వయకు తగిన పరిష్కార మార్గాలు యిందులో వున్నాయి.

పుటలు 878, సుమారు 300 బొమ్మలు

ధర రూ. 13

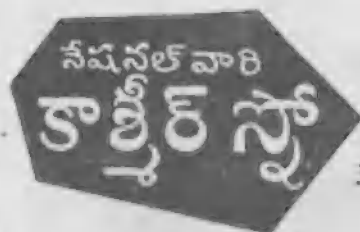
తపాల రుసుము రూ. 1-50

COTTAGE INDUSTRY

Telephone No. 229835

(CN-3) P. B. 1262, JAMUNA ROAD, DELHI-6.

మనోహరమైన
ముఖలావణ్యమునకు

సినిమా తార
లిందరకు సచ్చినది

ది నేషనల్ ట్రేడింగ్ కంపెనీ, బొంబాయి-2 * మదరాసు-1

అమృతాంజనం లేదా?

నా తలనొప్పి ఎలా తగ్గుతుంది?"

ఏమో ఎప్పుడు అవసరమొస్తుంటే ఏ పుష్కర
అమృతాంజనం దగ్గర వుంచుకోవటం ఉత్తమం.
అమృతాంజనం యింట్లో వుండటం మీరు నిశ్చయం
తగా వుండవచ్చు.

అమృతాంజనం లిమిటెడ్
14/15 లక్ష్మీ చర్మిరోడ్డు, మద్రాసు-4
బొంబాయి-1, కలకత్తా-1, మ్యాడ్రాస్-1.

JWT AM 1881a

హాయి గారిపై పరిశుభ్రంగా వుండండి! తెలియదా
 స్నానం చేసి ఉబ్బాహంట్ అయ్యేది పొండి! కృష్ణ
 ముందుకొంది, స్నానం చేయించుకుని లైఫ్ బాయ్ ముడికిరా
 గం క్రిమినిక రక్షిస్తేయింక — ఎంతో ఆరోగ్యవంత
 సైద హాయి గొలుపును! టెక్, లైఫ్ బాయ్
 కుటుంబంలో అందరి జీవితం ఆరోగ్యవంతం.

ఎక్కడ లైఫ్ బాయ్ వున్నదో అక్కడ ఆరోగ్యము వున్నది!

L-33-X29 TL

హిందూస్థాన్ లీమిటెడ్ ఉత్పత్తి

పనామా

సౌందర్య సాధనాలు

చనామా సౌందర్య సాధనాలు మీ అందరినీ యును
మరింప చేస్తాయి. చనామా సౌందర్య సాధనాలు —
ఫేస్ పౌడర్, టాల్కుం పౌడర్, ఫ్రేగ్లెన్
టాల్కు, షెప్రాన్ పోప్, చనామా పౌమేక్
— ఇవన్నీ మీకు సౌందర్య జంపిలో జంక చూడి
స్తాయి. పైగా విగవిగలాడే శేకలావణ్యానికి చనామా
"ప్రిలియం టైన్" కంటే మరో సాదనం లేనేలేదు!

ముగ్ధ

మనోహరత్వానికి

PO-0017

వైజయంతీమాల
జనానికి హనా డిస్కంట్

చనామా ప్రైవేట్ లిమిటెడ్
105 కాటా బొంబాయి మ్యూ దిల్లీ

సోల్ విజంట్, లాలా గోవింద్ గోకుల్ దాస్
114, మింట్ స్ట్రీట్, మద్రాసు - 1.

నేడే చూడండి!

ప్రసాద్ ఆర్టుపిక్చర్స్ సమర్పించు

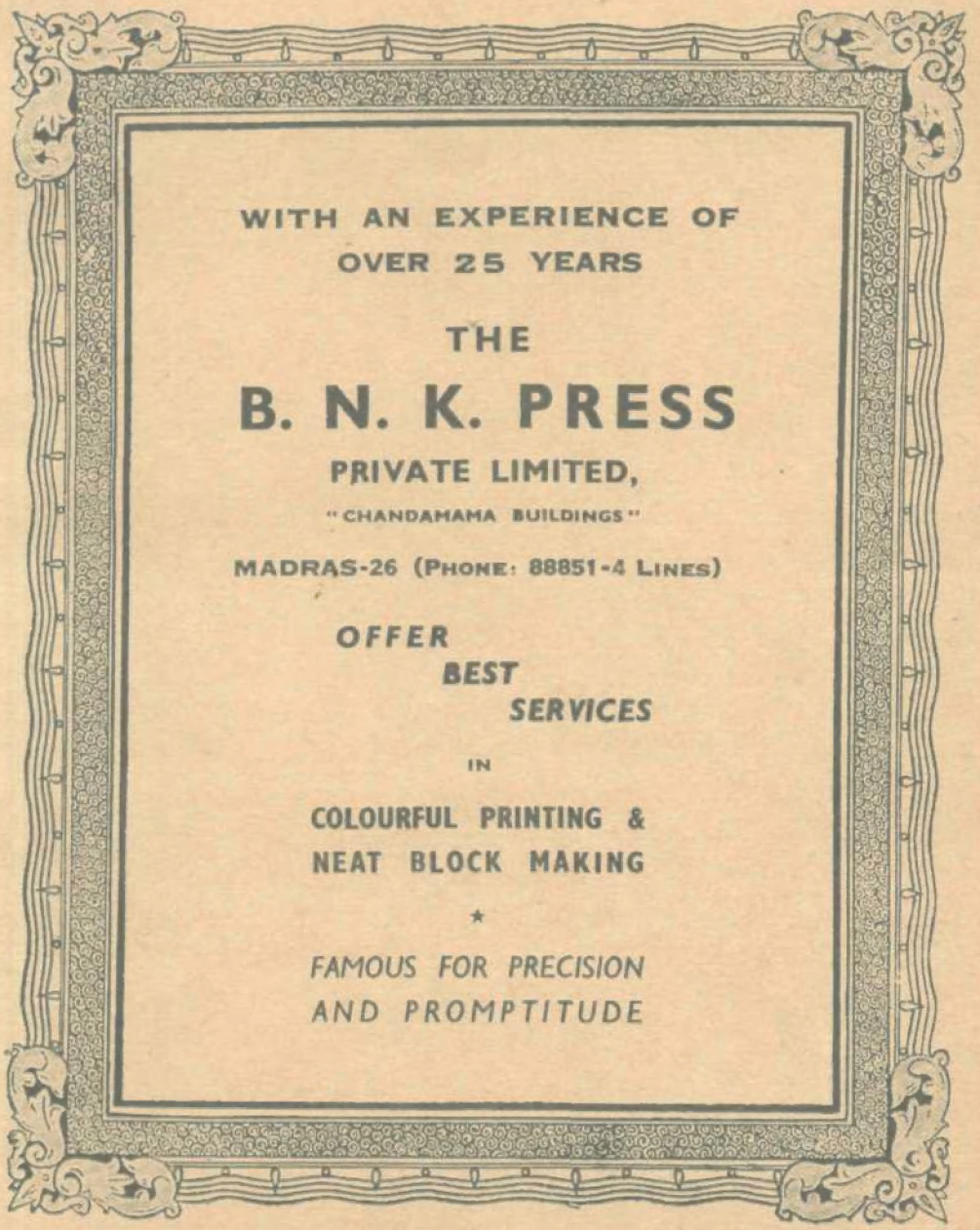
కులగోత్రాలు

నవయుగ

NVKR

నిర్మాత...ఎ.వి.సుబ్బారావు + దర్శకత్వం...కె.ప్రకాశ్

Ramdas

WITH AN EXPERIENCE OF
OVER 25 YEARS

THE
B. N. K. PRESS

PRIVATE LIMITED,

"CHANDAMAMA BUILDINGS"

MADRAS-26 (PHONE: 88851-4 LINES)

OFFER
BEST
SERVICES

IN

COLOURFUL PRINTING &
NEAT BLOCK MAKING

★

FAMOUS FOR PRECISION
AND PROMPTITUDE

మ హా భార తం